СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 158. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 10-го ЛИПНЯ 1951. No. 158. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 10, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

РОБІТНИЦТВО ПОСИЛЮЄ БОРОТЬБУ З ІНФЛЯЦІЄЮ

Вашингтон. — З хвилиною, як зліквідується боєвий фронт в Кореї, повинен повстати домашній фронт боротьби з інфляцією. До такого переконання прийшли провідники зорганізованого робітництва, себто Американської Федерації Праці, Конгресу Індустріяльних Організацій та залізничих, братніх організацій. Усі ті організації мають у своїх рядах 15 мільйонів членів. Провід тих організацій має своїх заступників в „Юнайтед Лейбор Палісі Комітї". Робітничі представники, члени цеї комісії, є в Вашингтоні й відбудуть тут спільні наради з дорадчою мобілізаційною комісією президента Трумана, якими проводитиме Чарлз Е. Вилсон. Филип Морей, президент Конгресу Індустріяльних Організацій, заявився за гострішний законопроєкт у справі контролі цін, ніж той, над яким радять у Конгресі. Вилєм Ґрін, президент Американської Федерації Праці, звернув увагу Конгресу на конечну потребу боротьби з інфляцією, бо інакше в наступному році податковці заплатять кілька білйонів більше за товари, ціна яких піде вгору. Піднімуться теж кошти матеріялів, потрібних для оборони країни, що знов спричинить вищі податки. Наради обмежуться наразі до пересторги Конґресу перед „сліпим законодавством", але якщо це не матиме успіху, робітництво звернеться до президента Трумана, щоб заветував такий законопроєкт, який не вияввить рішучости в боротьбі з інфляцією. Одночасно юнійні провідники обговорюють справу нової підвишки заробітних платень, по листопаді цього року. Особливо слабий закон в справі контролі цін наробить клопоту, бо спричинить негайно страйки з домаганням вищих платень.

Ґльобальне поширення військових баз

Вашинґтон. — Промовляючи по радіо на тему розбудови воєнної машини, Карл Р. Бендецен, помічник секретаря армії, заявив, що $6,500,-000,000, який департамент оборони тепер домагається, це тільки маленька частина того, що ще треба буде видати на розбудову воєнних баз, якщо не вибухне війна, бо на випадок війни потреби були б далеко вищі. Покищо розбудова ведеться з такою метою, щоби можна було з вибухом війни відразу поширити воєнну мобілізацію на великанські розміри. Нові військові бази, зокрема для літунства, треба побудувати в Америці, як і в інших країнах, зокрема в Европі, на Середземному морі та в Північній Африці, де незабаром будуть віддані до вжитку 77 нових баз для самої тільки повітряної фльоти. Про цього роду роботу не говориться в Конгресі, бо це військова тайна.

МЕЙОР НЮ ЙОРКУ І ХЛІБНИЙ СТРАЙК

Мейор Імпелітері, що тепер є у відпустці, вживає можливих заходів для припинення страйку возіїв хліба в Ню Йорку і Ню Джерзі. Призначена комісія ... з державними посередниками. Власники пекарень заявили, що скоріше припинять чи скоротять продукцію хліба, ніж піддадуться тискові страйкуючих шоферів.

ПРОТИ ФЕДЕРАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ЛЬОЯЛЬНОСТИ

Вашинґтон. — Американський Союз Цивільних Свобід (Ди Америкен Сивил Либертіс Юніон) відніся до президента Трумана з письмом у справі провірки федеральної програми льояльности. Організація спирається на рішення судів, які видають присуди, що йдуть вспереч програмі льояльности. Ця програма, пишеться у листі до президента, спричинила в країні атмосферу, дуже небезпечну для демократії. Люди почувають себе тероризованими і відступають від старого американського звичаю, щоб говорити, що в людини на думці та вступати до такої організації, яка на кому подобається, щоб не наразити себе в очах уряду на нельояльність. Письмо, яке підписав Ернест Енджел, президент організації, твердить, що на більйони льояльних та патріотичних людей трапляються тільки одиниці, що виявляють нельояльність і за ними слідкує Федеральне Бюро Інвестиґацій, щоб вони не наробили шкоди. Якщо не буде зміни в програмі нельояльности, тоді багато спосібних людей відмовиться вступати на урядову службу. Письмо домагається також негайного переслухання тих осіб чи організацій, на які впало підозріння нельояльности, чи якоїсь підривної акції, як теж публичного проголошування, кого й за що обвинувачують. Дораджується також мати на увазі тих організацій, які були і остали льояльними, а в яких тільки провід опинився в руках комуністів.

ВЕЛИКЕ ЗАПОТРЕБУВАННЯ РОБОЧОЇ СИЛИ

Вашинґтон. — Ще далеко до верха оборонної продукції, а вже відчувається, тут і там, брак людської сили. Це турбує чимало Чарлза Е. Вилсона, Директора Мобілізації Оборони, бо він знає, що незабаром треба буде куди більшого числа робітників, якщо оборонне виробництво має розвиватись згідно з намітченим пляном. Ще цього року треба буде мати нових два мільйони робітників, а в 1952 році додаткових два і пів мільона. Переміна фабрик з цивільного виробництва на військове відбувається поволі, щоб не творити хаосу, а тим самим і пересування робітників з одної фабрики до другої повільне. Проте брак робочої сили дається уже тепер відчувати, хоч ще до осени далеко, а щойно в осені буде оборонна продукція в повнім розгоні. Тому теж уряд настоює, щоби переводити якнайскорше „робітничу реґабілітацію", себто, щоб ужити як робочу силу ще й тих три мільйони людей, яких тепер не беруть до праці з причини різних фізичних недомагань. Іншого джерела людської сили нема.

В АМЕРИЦІ

● **Сім років була активним членом Компартії з доручення ФБІ** Мері Мекворд, яка була скарбником парторганізації комуністів у Вашинґтоні. Вона заявляє, що у Вашинґтоні є 18 комуністичних осередків та клюбів і 230 членів компартії.

● **Знавець історії літератур Ірану та Індії** і світової слави знавець мов Близького Сходу віденський професор Бернард Гайґер запрошений до Колумбійського Університету для праці в централі іранських студій.

● **Використав свій гелікоптер вітрякового типу** для врятування трьох моряків, які купаючися у затоці біля Пенсаколи, не помітили як вітер одігнав од них їхнього човна. Пілот, „дмухаючи" пропелером гелікоптера на човен, підігнав його назад до потопаючих моряків.

● **Подала до Федерального Суду Юнію Сталеварників (СІО)** за порушення контракту, злісне втручання до робітників і за організацію ембарґо за постачання заводу, — Пульман - Стандарт Кар Менюфекчурінґ Компані, Алабама.

ІРАНСЬКІ ЕКСТРЕМІСТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ОРІЄНТАЦІЇ НА МОСКВУ

Тегеран, Іран, 9 липня. Екстремістичні іранські націоналісти, в своєму спорі з Британією в справі нафти, домагалися вчора в парляменті переорієнтації іранської закордонної політики на Совєтський Союз, замість на Захід. Те саме вже від кількох днів появляється в іранській націоналістичній пресі, яка тепер майже в один голос з комуністичною підтримує уряд Мосадеха в його безкомпромісовому становищі щодо націоналізації британських нафтових посілостей в Ірані. Моссадех, для успокоєння екстремістів, заявив, що іранський уряд розглядає тепер, можливість свого зірвання теж з Міжнародним Трибуналом в Гаазі, який минулого тижня вирішив англо-іранський нафтовий спір в британську користь. Правдоподібно для злагіднення настроїв Заходу у зв'язку з цими подіями, Моссадех сьогодні поінформував, що іранський уряд розглядає теж справу висилки своїх військ до боротьби проти комуністичної аґресії в Кореї. Вміжчасі, цілий іранський нафтовий індустрії загрожує катастрофа повного припинення продукції, якщо Британія остаточно рішилася відкликати свій величезний технічний апарат.

БРИТАНІЯ РОЗБУДОВУВАТИМЕ СВОЮ ОБОРОННУ СИЛУ НЕЗАЛЕЖНО ВІД КОРЕЇ

Лондон, 9 липня. Британський міністер закордонних справ, Герберт Моррісон, заявив вчора, що Британія продовжуватиме розбудову своєї оборонної сили повними темпами, без огляду на евентуальне перемир'я в Кореї. Остерігаючи британський народ перед безпідставним оптимізмом насамперед щодо самих можливостей замирення в Кореї, Моррісон вважає, що власне випадок комуністичного нападу в Кореї і теперішні заходи щодо перемир'я промовляють за тим, щоби західні країни ще тільки збільшували свою оборонну силу. Виступ Моррісона має свій зв'язок зі загальними настроями британської публичної опінії, яка бажала б звільнитися від додаткових тягарів на озброєння, покликуючись на „мир".

СОВЄТИ ДЕМОНСТРУЮТЬ НОВІ ТИПИ ЛІТАКІВ

Москва, 9 липня. П'ять нових моделів турбо-літаків продемонстрували вчора Совєти у великій авіяційній параді, що відбулася на аеродромі Тушіно біля Москви та якій приглядався „сам" Сталін, члени Політбюро, закордонні представники і около 500,000 публики. Парада відбулася з нагоди „Дня Авіяції" і була найбільшою совєтською повітряною демонстрацією від часу закінчення війни. В ній взяло участь приблизно 500 літаків та кількасот парашутистів. Нові моделі турбо-літаків визначаються великою швидкістю, деякі з них, правдоподібно, більшою від швидкости голосу. Американський авіяційний аташе, що приглядався параді разом з іншими закордонними представниками, назвав її „дуже добрим", і, дуже, дуже інтересним видовищем". Продемонстровано нові моделі теж деяких інших літаків. Урядові „Ізвєстія", коментуючи вчорашню демонстрацію, пишуть в редакційній статті: „Тоді, коли американська авіяція своїми чорними крилами приносить світові смерть і загладу, совєтська авіяція, разом з усіми совєтськими бійцями, стоїть на сторожі творчої праці нашого народу та державних інтересів Совєтського Союзу". Протиамериканські виступи були теж в інших совєтських заявах з тої нагоди.

УКРАЇНСЬКІ СЕЛЯНИ КЛОПОТОМ ДЛЯ КРЕМЛЯ

Ґері Шварц пише в Ню Йорк Таймс про напруження між селянством і совєтським режимом, покликуючись на промову Л. Г. Мельникова, голову Української комуністичної партії, з якої виявляється, що укрупнення колгоспів переводилось в Україні так насильно, що селяни вкрай невдоволені. Виглядає, що Кремль буде змушений хвилево відступити від творення великих „агроміст". Нема також ніякого ентузіязму щодо нової кремлівської „ідеї", а саме, щоб побільшити дні праці в колгоспах з 120 до 200, а то й 300. Нема відгомону і на те, щоб зрікатись огородів, бо, мовляв, колективні фарми забезпечують в усе потрібне. Зате „Соціялістичне Хліборобство" нарікає, що селяни забирають з колективних фарм по шматочку землі для свого вжитку. В Алтаю, на Сибірі, пропало ось так за останній рік 60,000 акрів колективної землі. Все це, як завважують американські дослідники Совєтів, вказує наглядно, що Кремль ще далі має клопіт з селянством.

ЧЕРГОВИЙ РАДІОВИСТУП ПРОФЕСОРА ДОБРЯНСЬКОГО

Вашинґтон, 9 липня. У зв'язку з переданими американськими пресовими агенціями та американською пресою виступом московської партійної „Правди" проти „розкритих" в 1950 р. Сосюри „Любіть Україну" прояв „українського націоналізму", коментатор Амерікен Бродкестінг Компані, Гуннар Бек, відбув окреме радіо-інтерв'ю з головою Українського Конгресового Комітету, проф. Левом Добрянським. Інтерв'ю було передане в дні 3-го липня в год. 10:30 ввечорі через радіостанцію WMAL у Вашинґтоні та WJZ в Ню Йорку. Зміст цього інтерв'ю:

Запит: Д-ре Добрянський, совєтський уряд, за посередництвом „Правди", гостро критикував Українську Комуністичну партію за те, що вона дозволила на передрук в місячному журналі малої поезії „Любіть Україну". Що це нам говорить?

Відповідь: Просто це, що Кремль в сьогоднішніх днях не пропускає жадної нагоди для гноблення почувань з боку українського народу до його національних традицій та національної волі.

Запит: Ви думаєте, що українці, хоча вони є частиною Совєтського Союзу, сьогодні більше, ніж коли змагають до національної незалежности?

Відповідь: Вони змагали до неї вже і за царів та здійснили її в 1918 році, щоб два роки пізніше втратити її під ударами червоної армії. Впродовж останніх 30 років, за Сталіна, українське бажання волі було дуже живе. На ділі, половина під-совєтських народів це неросіяни. Українці, разом з балтійськими народами, грузинами, білорусами та іншими в останньому десятирічті сильно виступали проти ярма російського імперіялізму.

Запит: Який вжиток ми можемо з цього зробити?

Відповідь: Я думаю, що державний департамент здає собі тепер справу з того, що можна б звертатися з закликами до поодиноких народів в Совєтському Союзі, як це в останньому вказано безпосереднім зверненням п. Ачесона до грузинського народу. Між 100 мільйонами не-російських народів ми могли б багато досягнути в холодній війні, піддержуючи їхні національні визвольні рухи, допомагаючи національним їхнім теперішнім підпольним силам, заохочуючи їхнє вже совєтській значне проникнення совєтської армії і навіть комуністичної партії, та усвідомлюючи собі, що вони сильно бажають національної волі, хоча живуть в совєтських кордонах.

У ВІВТОРОК ПОЧИНАЮТЬСЯ НОВІ ПЕРЕГОВОРИ В КОРЕЇ

5 високих аліянтських старшин переговорюють з 4 ворожими; вступні наради в Каесонґ відбулися „гармонійно"

Токіо, 9 липня. Головна квартира ген. Метью Ріджвея повідомила сьогодні, що після вчорашніх „гармонійних" вступних нарад в зруйнованому місті Каесонґ, завтра почнуться там же мирові переговори, в яких візьме участь 5 високих аліянтських старшин і 4 ворожих. Вступні наради відбулися вчора і тривали 7 годин. Ворожа делеґація приїхала до Каесонґ автомашинами з Пйонґянґ, тоді коли аліянтські представники переїхали туди гелікоптерами. На цих вступних нарадах не заторкувано самих справ перемир'я, тільки обговорено зустріч високих старшин на завтра. Після того, як аліянтські представники вернулися з початкових нарад, аліянтська головна квартира подала імена генералів і адміралів, що візьмуть участь у властивих мирових переговорах. З аліянтського боку в переговорах візьмуть участь: адмірал Чарлз Тирнер Джой; командант аліянтської фльоти на Далекому Сході; адмірал Арлай Бурке, командант відділу крейсерів на корейських водах; ген. Лоренс С. Крейґі, заступник команданта аліянтської авіяції на Далекому Сході, ген. Генрі І. Годес, заступник шефа штабу Восьмої Армії в Кореї, та ген. Пейк Сун Юп, командант Першого Корпусу Корейської Республіканської Армії. З ворожого боку переговорюватимуть: генерали північно - корейської армії: Ман Іль і Лі Санґ Чо, та генерали комуно - китайських „добровольців" Тунґ Гуа і Гсієн Фанґ. В переговорах мають бути устійнені передумови перемир'я, зокрема проблема, чи воно має наступити на теперішній боєвій лінії, чи на 38-ій паралелі. Теж невідомо, чи після цеї конференції наступлять ще кінцеві наради між головними командантами обох воюючих армій, генералом Ріджвеєм з аліянтського боку та з генералами Кім Іль Сунгом і Пенґ Теґ Гуаї, командантами північно-корейських і комуно-китайських військ. Аліянтська головна квартира держить в суворій тасмниці перебіг перших нарад, як теж поробила такі самі заходи для других, не допускаючи кореспондентів. В кінцевому комунікаті з перших нарад подано, що вони відбулися „гармонійно" і „без інцидентів". При зустрічі представників не було жадних поздоровлень. Аліянтські представники приїхали цілком без зброї, тоді як ворожа делеґація, хоча сама була без зброї, зате привезла зі собою велику кількість озброєних крісами і кулеметами сторожів, що їх названо „приємним персоналом". З аліянтського боку все ще виявляється багато скептицизму щодо можливостей перемир'я та його евентуальних цілей з ворожого боку. Юнайтед Прес довідується з поінформованих джерел, що на випадок зірвання переговорів з ворожого боку, аліянти негайно почали б могутній наступ.

„ТРИ ПОЛКОВНИКИ" — аліянтські представники, які взяли участь у вступних нарадах в справі перемир'я в Кореї, що відбулися в неділю в зруйнованому місті Каесонґ. Біля великого американського військового гелікоптера, який тількищо висадився в Каесонґ, стоять (від ліва): представник південно-корейської армії полк. Лі Су Янґ, полк. американського Корпусу Морської Піхоти Джеймс Морей і полковник авіяції Ендрю Дж. Кіні. Полк. Кіні заявив опісля, що конференція була „гармонійна".

АЛІЯНТИ ПОЧАЛИ „ОБМЕЖЕНИЙ НАСТУП" В СХІДНІЙ КОРЕЇ

Токіо, 9 липня. В тому самому часі, коли в зруйнованому Каесонґ аліянтські і комуністичні представники обговорювали подробиці зустрічі і мирових переговорів між високими старшинами обох армій, аліянтські війська на східному секторі корейського фронту почали „обмежений наступ", випираючи ворога з його позицій та здобуваючи дві милі терену. Наступ переведено в гористо-лісистій околиці Янґґу, у віддалені около 30 миль від Японського моря. В цій акції прийшло до запеклих боїв, з участю важкої зброї. Бої продовжувалися теж у вечірньому сумерку. На інших ділянках фронту приходило тільки до „легкого контакту" між патрульними відділами. Вчора, вже другий день з черги, прийшло до більших повітряних боїв між з'єднаними аліянтської і ворожої авіяції. В боях з ворожого боку брали участь турболітаки совєтського типу МІҐ. Три ворожі літаки були збиті і один пошкоджений. Всі аліянтські літаки повернулись на свої бази. Інші з'єднання аліянтської авіяції продовжували бомбардування ворожих воєнних об'єктів в запіллі, натрапляючи на помітно скріплену ворожу протиповітряну оборону.

ЗАПОВІДАЄТЬСЯ ФОРМАЛЬНЕ ЗАКІНЧЕННЯ ВІЙНИ З НІМЕЧЧИНОЮ

Вашинґтон. — Президент Труман звернеться цього тижня до Конгресу в справі проголошення закінчення воєнного стану з Німеччиною. Одначе президент запропонує, щоб Злучені Держави остали надалі сторожем чужинецького, ворожого майна, а теж забезпечили собі права мілітарної окупації Німеччини. Конгрес дасть на це свою згоду. Наслідки цього будуть такі, що Західна Німеччина за кілька місяців контролюватиме майже всі свої внутрішні та закордонні справи, а Високий Комісар Злучених Держав, Джан Дж. МекКлой, зрезиґнує, а місце теперішньої Аліянтської Високої Комісії займе Рада Амбасадорів у Бонн. Справа німецьких кордонів буде відложена на пізніший час. Надіються, що незабаром визнають Західну Німеччину 33 інші держави, включно з Англією та Францією.

ТРОК ПОТОВК АВТА І ЛЮДЕЙ

Вартсборо. — Великий причіпний трок, навантажений пропаном, розгальмувавшись на гірському схилі між місцевостями Монтісело і Міддлтавн в районі Солівен кавнті, нагнався на цілу шерегу авт, розторощивши 11 з них, та забивши на смерть четверо і поранивши шістнадцятеро людей. В деяких автах загорілася в баках бензина.

ПАРИЖ ОБХОДИТЬ СВОЄ 2,000-РІЧЧЯ

Париж, 9липня. Військовою музикою, танцями на вулицях та найбільшими в історії міста штучними вогнями почав вчора Париж святкування 2,000-ої річниці свого заложення. Не зважаючи на свою старість, Париж демонстрував свою молодість. Відбулося окреме ювілейне прийняття, в якому взяло участь понад 100 посадників різних французьких і закордонних столиць. На прийняттю промовляв посадник Парижа, Пієр де Голь, брат ген. де Голя, що сидів між папським нунцієм по його правому і посадником Москви, Михаїлом Ясновим по лівому боці. В своїй промові п. де Голь заявив, що „громадяни Парижа пишаються своїм минулим і певні свойого майбутнього". З нагоди ювілею, президент Труман переслав посадникові Парижа окремого листа, висловлюючи Парижові вдячність вільних людей за вклад міста в „світову культуру, мистецтво і оборону великої спадщини християнського світу".

В СВІТІ

В СВІТІ

● **Західно-німецька поліція „репатріювала"** примусово вже понад 2,000 молодих німецьких комуністів, що нелегально перекралися через кордон зі совєтської зони для підривної роботи.

● **До Франції приїхала група американських сенаторів** з Комітету закордонних справ для провірки військової і господарської оборонної підготовки західно-европейських країн. Групу очолює сенатор Теодор Ґрін ,демократ з Ровд Айленд.

● **Приватна швайцарська сторожа Папського Престолу**, що складається зі 100 осіб, виступила публично з домаганням підвишки платні.

● **Болгарський протикомуністичний підпольний** рух почав масово підпалювати збіжжя на полях під гаслом: „Ані зерна болгарського збіжжя московським окупантам".

● **Поліпшення господарського положення в Еспанії** заповідається в наслідок дуже добрих жнив в цьому році.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОМИЛКА І ЗЛОЧИН МИНУЛОГО

„Імпозантну зміну" можна завважати тепер в Америці у відношенні до „ДіПі" в порівнянні з 1946 роком, пише з Мюнхен до „Вол Стріт Джорнел" з 2 липня Вилієм Генрі Чемберлин, маючи на думці головно тих, що чудом врятувалися від совєтської репатріяції. Дану в Ялті згоду Великої Британії та Злучених Держав на примусовий поворот до Совєтів усіх тих, що були до 1939 року совєтськими громадянами він вважає „не тільки злочином з боку звичайної людяности, але також жахливою політичною помилкою". Сьогодні це для кожного ясно. Ставлення до них цілковито змінилось; якраз ними дуже зацікавлені нині ті чинники, які рахуються з можливістю воєнного конфлікту з Совєтами.

Мюнхен ще далі лишається „столицею ДіПі" в Европі і туди спрямовані кроки також різних американських емісарів, що намагаються годити еміграцію з-під Совєтів, чи таких американських журналістів, що хотіли б знати, якими думками та плянами живуть російські, українські, кавказькі та інші „Ді Пі". До таких журналістів належить також Чемберлин, що вже нераз їздив до Европи з цею метою, а Росія чи Совєти становлять для нього вже десятки років предмет спеціяльних студій. Остання його стаття на тему „ДіПі" (а про них писав він багато разів і завжди зі співчуттям) інформує головно про тих російських та українських „ДіПі", що ще залишилися в Німеччині.

Чемберлин стверджує, що, не зважаючи на факт, що так багато „ДіПі" вже виїхало до різних країн, залишилося ще в Німеччині багато їхніх організацій. Він каже, що там ще виходить яких десять російських газет та журналів і стільки ж українських. На 32 організації, які зложені з не-російських народів Совєтського Союзу, на українців припадає не менше 20. Чемберлин пише, що йому було надзвичайно цікаво знайтися в гуртку яких 100 представників різних груп „ДіПі" та слухати їхніх оповідань, як вони врятувалися та яка їх думка щодо об'єднання усіх груп для боротьби з совєтською неволею. Між ними були „українські націоналісти, які не тільки ненавиділи комунізм, але взагалі недовіряли росіянам і аргументували, що Україна повинна бути, згідно зі справедливістю, незалежною державою". Розповідаючи про розсварені російські групи, Чемберлин стверджує, що поділені також й українці, при чому згадує також деяких українців, з якими розмовляв, чи таких, про яких розпитував, як от Стахова, редактора „Сучасної України", який розповідав про УПА, а далі про „легендарного революціонера-терориста Степана Бандеру", групу Багряного" і „Раду", себто Українську Національну Раду, яка „претендує на законне наслідство по Національній Раді, або парляменті, який постав в Україні в 1917 році".

Згадуючи за різні скитальчі групи, які спорять за те, якою має стати будуча Росія, як і совєтських аґентів, яких так багато між ними, Чемберлин приходить при кінці до такого висновку, що одні з тих груп є за цілість Росії, а другі, як українці, кавказці та інші, — самостійники, перейняті не тільки протикомуністичним духом, але й проти російським. Як би не було, закінчує Чемберлин, але ці „ДіПі", а зокрема ці найновіші, доставляють багато „політичних, економічних, та соціяльних інформацій" та є „єдиним живим контактом, який можна нині мати з народами Совєтів", а це становить бодай „хоч якусь противагу могутній совєтській міжнародній п'ятій колоні".

Як бачимо, усього тільки кілька років, а які великі переміни. Хай це буде для нас усіх заохотою до ще більших зусиль в праці для ліквідації інших „помилок" та „злочинів", що досі не дали змоги перемогти слушній українській справі.

Можливі наслідки можливого замирення

В неділю 8-го липня почалися в Каесонґ вступні розмови аліянтських і комуністичних військових представників в справі перемир'я на фронті. Тим самим перемир'я на фронті набрало реальних можливостей. Які реальні можливості його наслідків?

З хвилиною, як припиниться стріляння, починається говорення. Але завішення зброї та припинення воєнних дій на фронті ще не означає миру. Це тільки перемир'я, хвилеве припинення воєнних дій, під час якого дипломати намагаються дійти до порозуміння та усунути причини конфлікту при „круглому столі". Теоретично стріляння може знову початися. Проте, в цьому випадку, як це вже підкреслено в американських офіціяльних заявах, відновлення воєнних дій на фронті означало б вже не тільки відновлення корейської війни, але й початок нової світової війни, зі Совєтським Союзом по одному боці і зі Злученими Державами по другому. Так як справи маються тепер відновлення війни в Кореї виглядало б мало правдоподібним. Але теж до підписання і „припечатання" миру там ще далека дорога.

Що може статися в міжчасі? Аліянти рахуються з можливістю совєтського нападу в іншій частині світу. Іран, Греція, Югославія або Німеччина могли б видаватися Совєтам більш поплатними об'єктами нового нападу. Незалежно від таких передбачувань, аліянтські війська в Кореї будуть задержані в повній силі аж до часу евентуального підписання миру. Якщоб тоді мала початися евакуація, то найвище до Японії, а не назад до Злучених Держав. Значить війна чи мир — поважні американські сили будуть дальше зв'язані з Кореєю.

Інше діло з червоними. Маючи певність, що аліянти самі не почнуть агресії, вони можуть відтягнути всі свої сили з Кореї та скерувати їх на місце евентуального нового нападу. Америка й це мусить брати до уваги й тому навряд чи зі закінченням війни в Кореї можна сподіватися демобілізації. Автім, її міг би вирішити тільки Конгрес. Натомість продовжуватиметься покликування до збройної служби і новобранці служитимуть 24 місяці.

Практичні користі зі закінчення війни — припинення жертв. Вияснится теж доля 10,000 американських вояків, імена яких є тепер на листі „пропавших в акції". Зменшаться теж видатки на вдержання збройних сил, що тепер виконуватимуть гарнізонову службу. Проте, сама сила армії, що виносить тепер три з половиною мільйона осіб, як теж дальші видатки на зброєння будуть в цілості вдержані. Ці видатки — так сказати б — замітні. Вони в цьому бюджетовому році, що скінчився 30-го червня, виносили понад 45 біліонів долярів. В 1952 бюджетовомю році, який тількищо зачався, вони виноситимуть 69 біліонів, та будуть відповідно збільшуватися і в наступних роках.

Не важко передбачити і можливості політичної капіталізації евентуального перемир'я в Кореї. Цілком певно обі сторони намагатимуться представити перебіг війни в Кореї і її припинення як виключно свою перемогу та виграну. Москва, крім того, намагатиметься відповідно скапіталізувати для себе ініціятиву в перерванні започаткованої нею ж війни, представляючи Америку та її союзників за агресорів.

Злучені Держави і Об'єднані Нації матимуть моральне право твердити, що вони здержали комуністичну агресію в Кореї, що відповідає правді і що без сумніву є великою їхньою перемогою. Це твердив вже раніше ген. Ріджвей, заявляючи, що припинення війни на 38-мій паралелі було б великою перемогою для Об'єднаних Націй, хоча тоді про перемир'я ще й мови не було.

Саме перемир'я матиме теж великий вплив на внутрішньо-американську політику, головно у зв'язку з виборами президента країни в наступному році. Воно дасть серйозний аргумент президентові Труманові та демократичній партії. Але все стоїть під одним великим знаком запиту: як довго це перемир'я потриває. В аліянтських колах, крім припущень можливостей нової совєтської агресії в іншому місці, видвигається теж можливість, що Москва, попікшись в Кореї, тепер може на деякий час притихнути та звернути головну увагу на „внутрішню агресію", а саме, скріплення підривної роботи її п'ятих колон в поодиноких країнах та на посилення підготовки „світової революції".

Микола Очерет

НЕПОІНФОРМОВАНІСТЬ

„Голос Америки" — як повідомляли недавно з Вашингтону — звернувся до народів Европи і Азії з проханням завалити Сталіна листами з вимогою „закінчити кріваву війну в Кореї". Одночасно Г. А. призиває головного совєтського делегата в ОН Маліка „вимовити те, що нетерпляче чекає весь мир".

Прочитавши таке повідомлення ми зрозуміли, що „Голос Америки" непоінформований про справжній стан з листами до Сталіна, як не знає й про обсяг діяльности і компетенцію „головного совєтського делеґата в ОН Маліка". Тому й хочемо в міру наших сил хоч деякими інформаціями допомогти „Голосові Америки", а тоді може він звернеться „до народів Европи і Азії" з тим, чого „нетерпеливо чекає весь мир".

Пригадаймо всім відому річ, що до „батька народів" звертаються з подякою всі визначені „„мудрим вождем" люди: звертаються: ударники, стахановці, багатоверстатники, швидкістники, бригадири, п'ятисотенниці, герої соціялістичної праці, лауреати сталінських премій, п'ятитисячники, герої стахановської праці, робітники сталінських заводів, нагороджені званиям, орденоносці, селяни сталінських укрупнених колгоспів, нагороджені медалями, селяни простих, неукрупнених колгоспів, а також всі звільнені від „фашистського", „капіталістичного", „буржуазного", „нацистського", „буржуазнодемократичного", „парляментарного" та інших видів уярмлення, всі воз'єднані народи та всі народи, що живуть під „сонцем сталінської конституції".

Кожний з цих „вдячних, простих, совєтських" людей пише принаймні два листи до Сталіна: перший — з подякою за „високе відзначення", другий — з обіцянкою „перевиконать норми". Ми звичайно не в силі підрахувати точно всіх отих „відзначених", але приблизну цифру можемо установити за совєтськими відомостями.

„Депутат Верховної Ради Руденко вирахував, що на харківщині є 87 тисяч стахановців, 3100 швидкістників, 2370 багатоверстатників, 194 герої стахановської праці". Тож тільки ці чотири категорії дають 92.664 „визначних" осіб, а таких категорій є щонайменше п'ять разів по чотири, себто матимемо десь коло 500 тисяч осіб, що мусять написати бодай два листи до Сталіна, коли хочуть і далі працювати на своєму місці, а не працювати в „трудових таборах". Тож Харківщина сама за рік пошле до Сталіна найменше один мільйон листів.

„Депутат до Верховної Ради з Лохвиці Шовкопляс вирахув, що на Полтавщині є 92 тисячі бригадирів продукції відмінної якости, 37 тисяч ударників і 23 тисячі стахановців". Тож тільки для цих трьох категорій Полтавщина дає 152 тисячі „визначних осіб", а для всіх категорій таких осіб буде щонайменше 500 тисяч, себто знову більш одного мільйона листів на рік. Але в Україні 26 областей, тому лише для України матимемо 26 мільйонів листів на рік. Всіх же союзних республік 16, а значить листів буде 416 мільйонів. Коли до цього додати 18 автономних республік і областей, матимемо ще 18 мільйонів листів. Тож лише СССР пошле до Сталіна за рік не менше 434 мільйони листів. Додамо до цього народні республіки Европи, союзні Китайську і Корейську республіку, дружні республіки Азії і Европи і можемо твердити, що число листів з цих республік буде не менше половини кількости листів з СССР. Ми не хочемо ображати цих республік малою кількістю, але ми свідомо зменшуємо їх, щоб не завести в оману „Голос Америки". Тож тепер число листів буде не менше 650 мільйонів. А тепер додамо сюди листи дипломатів, консулів, амбасадорів різних держав, які посилають принаймні тричі на рік свої привітання Сталіну, а саме: в день його народження, в день травневих та в день жовтневих свят.

Не слід забувати листів від різних з'їздів, „мирних" конґресів, комуністичних партій всіх держав світу, листів райвиконкомів, обласних виконкомів, урядів союзних, автономних, дружніх і народних республік, а також листів „вдячного" совєтського населення.

Врахувавши все це, ми можемо з певністю твердити, що на кожен без винятку день року припадає щонайменше два мільйони листів на ім'я Сталіна і то таких, що мусять бути обов'язково написані і відіслані. І в кожному з цих листів „визначні" люди будуть прославляти „геніяльного і мудрого батька народів" за його заботу про корейський народ, який може звільнитися тільки війною „від визиску капіталістичних акул".

Тож тільки через свою малу поінформованість „Голос Америки" направляє людей на безнадійну стежку. І це тим більш дивно, коли шеф „Голосу Америки", державний секретар Ачесон, ще недавно звертався через голову „батька народів" безпосередньо до грузинського народу, а не до Сталіна. Чому ж „Голос Америки" ігнорує приклад свого шефа?

Але тоді само собою з'являється питання: з чим звертатись до народів Европи і Азії, не штовхати ж їх на хибний шлях писання листів до Сталіна та ще з проханням припинити „криваву війну в Кореї", яку ні Сталін, ні СССР, ні союзна Китайська республіка не вела і не веде.

І тут ми підходимо до другої частини повідомлення „Голосу Америки", а саме: що мусить висловити головний совєтський делеґат таке, чого „нетерпеливо чекає весь мир"? Малік весь час „закликає до миру"; він, як голова Ради Безпеки хотів прийняти голову світового конґресу миру, навіть термін визначив і не зміг; він весь час вказує світу на „виновника агресії в Кореї", він кожного виступу в своїй промові відзначає, що тільки „Совєтський Союз хоче дати можливість корейському народові самому створити в себе свій народньо-демократичний уряд" і російський народ в цьому дає дружню допомогу. Це все говорено значить не того „чекає нетерпеливо весь світ"?

Ми знаємо, що хотів би чу-

(Закінчення на стор. 3-тій)

Р. Купчинський

„Битва без легенди"

Передомною книжка, 164 сторінки друку, а заголовок тієї книжки „Броди". Хто знає всю трагічність того заголовку, з поспіхом хапається за книжку, щоб її прочитати.

Стошістдесятчотири сторінки...

Нарешті сильніший відгомін великої і тяжкої битви, що кипіла і до споду викіпіла в брідському кітлі — сім років тому. Знайшла в тому кітлі смерть велика частина ідейної і патріотичної молоді Галицької Волости. Зійшлися під Бродами три маркантні події нашої найновішої історії. Маківка, Крути і Базар, щоб черговий раз кров'ю засвідчити відданість великій ідеї і любов до Рідного Краю. Дивізія „Галичина", перезвана потім на „Першу Українську Дивізію Української Національної Армії, одержала під Бродами свій вогневий хрест, заплативши за нього горами трупів і річками крови. Кинена „найгеніяльнішим вождом усіх часів і націй" у найгарячіший пункт великої битви на східному фронті, перестала за кілька днів існувати, залишивши на полі бою найменше п'ять тисяч убитими та три тисячі раненими й полоненими. А що могло з більшістю ранених і полонених статися — знаємо добре з різних джерел. Чи була під Бродами зла воля німецького Вермахту — довідатись про те з книжки не можна. Але що була каригідна впертість і зарозумілість найвищого німецького командування — це ясно виходить із знаменитої статті нач. булави Дивізії, майор Гайке.

Сім років треба було чекати на появу більшого і точнішого свідоцтва про українську трагедію під Бродами 18. і 19 липня 1944 р.

Чому?

Напевно не тому, що не було кому про те писати, напевно не тому, щоб люди не хотіли про те писати.

Багато зложилося на те причин — від політичних обставин почавши, а на перестраху українського еміґрантського громадянства скінчивши. Українська дивізія вийшла з війни з маркою німецьких колябора́нтів, хочнацю марку найменше заслуговувала. Чесна частина громадянства признавала українську патріотичність і велику посвяту Дивізії, але голосно цього старалася не говорити (перспективи виїзду за море!), мудрі заднім розумом кидали громи на організаторів, а всякого роду спекулянти відпекувались від членів Дивізії як від зарази.

Можна оправдувати дочасну мовчанку в справі Дивізії — чи то в пресі, чи в осібних публікаціях. Важко було подавати прізвища, бо було загально відомо, що члени Дивізії автоматично тратять права на еміґрацію. Можна було з усмішкою слухати напушистих викладів розумних заднім розумом, дивуючись хіба, що люди не бачать своєї смішности. Але ніяк не можна було толерувати безсердечних спекулянтів, що ображали ідейних і відважних хлопців.

Не диво, що в серцях „дивізійників" накипів жаль до власної суспільности, що й пробивається зі статтей книжки „Броди".

Адже всі ми добре знаємо, що молодь пішла в Дивізію без тіни спекуляції, вдягнула навіть зненавиджений серед німців мундур, терпіла національний утиск, не мали тіни самоуправи, боролася за найменшу національну дрібницю, знала, що кинуть її у найгірше місце фронту, а все таки пішла, бо хотіла дістати зброю в руки.

І дістала її!

За ввесь час визвольних змагань ледве чи мали ми таку вишколену і здисципліновану боєву одиницю, як була Дивізія. На жаль 11 тисяч знаменитого війська попало в котел і в великій більшости скривавилось на брідських полях.

Про це все оповідають неанонімні автори в книжці про „Броди".

Не погоджуюся з автором передмови О. Лисяком, що „ми не маємо наміру ґльорифікувати їх" — себто тих, що згинули під Бродами.

Навпаки, і члени Дивізії, і посторонні громадяни повинні ґльорифікувати кожну смерть і кожне геройське діло, коли це для рідного народу і в ім'я державницької ідеї.

Українські Січові Стрільці виступили теж в чужих одностроях і добивалися довго своїх прав. Їх ситуація була багато спритливіша і легша від ситуації дивізійників, але й вони наслухалися (і — стидно сказати — ще й досі слухають!) багато дечого прикрого на тему „наємників". Дивізійники випили далеко більшу чашу гіркоти.

Але трагедії під Бродами не можна називати „битвою без легенди", бо вона легенду буде і повинна мати.

Одною із підстав до тієї легенди напевно стане добра і цінна книжка „Броди".

Олекса Рань

ВИШНЕВИЙ ЦВІТ

3)

Не спочиваючи, піднесла руки вгору й посилала, мов стріли, прокльони, отруєні ненавистю серця, на голову того, що створив це все. Не пам'ятала, як довго це було. Схаменулася, немов промінь Божий осяяв увесь морок. Стала на коліна й молилася Богу, просячи в неба прощення за те, що сказала молодечими устами страшне прокляття. Підійшла до ліжка й звалилася на нього, немов учаділа чи ковтнула отрути. Нічого не чула. Чула тільки виразно кожний удар серця що нагадувало: додому, додому! Її душа була вже дома, а тіло тут. Совість почала картати. Може, там батьки вмирають з голоду. А може, навіть усе село.

Дістала із скриньки всі листи. Пробігаючи їх, знаходила в словах новий, до цього часу незнаний зміст. Він був захований в окремих символічних словах, щоб їх ніхто не міг прочитати, навіть ґепеу. Таких слів ставало більше й більше.

„Маріє! — Ми не всі ті листи, що ти посилаєш нам, одержуємо. Ти писала також, що не всі одержуєш від нас. Пропадають. Пакунки теж. Коли одержуємо пакунок, частину харчів віддаємо твоїй тітці. Вона добра людина, ніколи не забувала нас і не цуралася в тяжку хвилину. Сусіди також просять. Ми не відмовляємо. Як відмовити, коли в очах людини бачиш жаль. В таку годину не велично, гріх відштовхувати людину".

Подивилася на дату цього листа, був останній. Там стояло: 23 січня 1933 року. — А може, від мене вони не одержали й останніх листів і пакунків. Все можливе. Могли пакунок украсти на пошті, або забрало ґепеу. Склала всі листи в скриньку й лягла спати. І шум затихання міста, і біль душі, і втома, що зв'ялила тіло й зробила його безвільним, і темнота ночі — все злилося в одне велике, що зветься незрозумілість.

Тільки з'єднувала Марія вії, мов блаженні крила тиші й спокою, як їх хтось розривав. І вона блудала змученим поглядом у темряві. Затихли шуми міста, стихли сусіди, а вона ніяк не засне. Цілий загін видив почав плутатися безладно перед очима. Там були і бачені вдень жертви, і страшні картини з розповідей подруг.

Потім приходили видива з рідного села, прогонили цих і заступали їх собою, безладно, безцільно блукаючи, переростаючи вмить у неймовірні протилежності і розміром, і формою. Справжня війна марив, тільки тиха й безкровна. Та на зміну цьому всьому прийшло таке страшне видовище, що своєю виразністю й змістом покрило все попереднє. Пам'ятала тільки першу мить: голова була стиснута з усіх боків колючими лещатами, коси хтось тягнув від голови так, що аж боліла шкіра. Вона ледве видобула з грудей крик і заплющила очі.

На цей крик збіглися сусіди й зустріли її за дверима кімнати. Зайшли з нею в хату. Засвітили. Вона мовчазною рукою дала всім знати, щоб вийшли. Залишилася біля неї молода акторка з кіностудії. Марія розповіла їй, що трапилось.

Вона побачила в темряві стіл, накритий білою скатертиною, немов у свято. За столом сиділа мертва Маріїна мати, а перед нею на столі лежала собача голова-череп. Голова спочатку реготала, потім страшно вила, знову реготала, але не людським страшним реготом. Молода акторка тремтіла.

Після цього Марія попросила акторку залишитися буля неї при світлі. — Якщо б я заснула, розбудіть мене, будь ласка, а 4-ій ранку. — О другій ночі Марія заснула. Акторка розбудила її. Марія щиро подякувала. Нічого не їла, і не хотіла їсти. Дух перемагає плоть. Її душа, організм, все тіло були налиті отрутою подій. Ніби ввесь світ був спалений пожежею або знищений потопом. Лише вона нагадувала Ноїв ковчег, а її душа, як страдниця - голубка, літала над грішною пусткою, оплакуючи смерть добрих душ.

Їй здавалося, що швидкий поїзд іде повільніше, порівнюючи з попередніми часами. — Скоріше, скоріше! — просило її серце. А бездушний залізний потяг відповідав залізною безучасною байдужістю: — не хочу, не хочу!

Приїхала на Полтавщину й почала розпитувати про сусідні села й про своє. Люди сірі, байдужі, багато з них пухлих, як з іншого світу, відповідали, ніби робили своїми словами самоприсуд: „Голод — наш володар тепер. Панує над усією Полтавщиною. От-от вимруть села. Деякі вже зовсім вимерли, в інших — половина. Хто сильний, намагається їхати до великого міста, щоб дістати хліба, але в'їзд у міста заборонений. Помста на кожному кроці, всюди помста. А нашу пшеницю відправляють за кордон або гноять по магазеях.

Марія йшла до міста. Від міста до її села шість кілометрів. Ішла на базар, щоб зустріти там сусідів або односельчан, з якими могла б їхати чи йти до села. Вийшла на базарну площу. О, помста долі! З церкви не спадали, як раніше, галки, з тим життєрадісним криком, що був піснею неба, блаженною піснею, в якій поєднувалась і велич храму, і спокійний шум міста. Цей крик вводив вас у загадковість мрійного середньовіччя. Тепер біля церкви сидів жебрак з голими опухлими ногами. Ятки були порожні. Крамниці, що були кругом — замкнені. Віяло пусткою, відреченість від них людини. На базарі не здіймалася пара від гарячих страв, молока й чаю, не пахло лукою й достатками. Не літали над базаром голуби, що приносили тихе щастя. Базар, байдужа безлюдна пустка, площа страху. Замість того базару, що був колись, зустріла лише згадку про нього. Не нісся гамір аж за місто, не підіймався над ним, як радість людських буднів, що через працю потрапила сюди й бриніла голосом великого веселення. Колись у базарний день вози не вміщалися на площі й розповзалися аж по вулицях, що забігали до площі базару. Над запахом страв різних печив панував запах луки з сіном, нісся гамір праці, селянських жнив, перемішаний з вигуками суперечок базару.

(Продовження буде).

ЗАЯВА АМЕРИКАНСЬКОГО КОМІТЕТУ ВИЗВОЛЕННЯ НАРОДІВ РОСІЇ

В цих днях „Свобода" вмістила ширшу статтю про нараду російських політичних організацій у Фюссені (Німеччина) в половині травня ц. р., що мала довести до створення спільного Комітету чи Союзу Антибольшевицьких російський (великоруських) угруповань.

Ця нарада відбувалась в значній мірі з ініціятиви Американського Комітету Визволення Народів Росії, але розбилась з огляду на недогодження між собою російських угруповань по національному питанню, а, власне, щодо майбутньої долі інших поневолених народів в нинішньому СССР. Крім того, нарада розбилась ніби то з огляду на категоричні вимоги представника Американського Комітету щодо редакції резолюції по цьому ж національному питанню.

Як видно із зазначеної статті у „Свободі", поведінка представника Американського Комітету викликала невдоволення російських угруповань, чому дали вираз у своїх статтях в „Новому Руському Слові" — російські політичні діячі Д. Далін і А. Керенський.

Нині Американський Комітет виступив у тому ж „Нов. Русскому Слові" (23. 6. 51) із заявою по суті закидів пп. Даліна і Керенського, а в якій подає також ширші інформації про завдання Комітету та його мету.

Оскільки ця організація виступає під назвою — „Американський Комітет Визволення Народів Росії", то з нею безперечно належить ближче познайомитись.

Як подає Редакція „Нов. Рус. Слова", головою цього Комітету є Юджин Лайонс, а визначним членом Ісаак Дон Левін.

Завданням Комітету є — об'єднати всі еміґраційні сили, — як можна бачити, не тільки російські, але й інших поневолених народів СССР, — в загальній боротьбі проти большевицької тиранії.

Далі подаємо переклад головної частини заяви:

„Змагаючи створити такий об'єднаний фронт, Американський Комітет недавно делеґував одного з нижчепідписаних (Дон Левіна) до Франції й Німеччини. Він мав доручення з'ясувати — серед різних російських організацій і угруповань національних меншостей суть тих розбіжностей, що перешкаджали минулим спробам об'єднання демократичної еміґрації. Повернувшись, наш представник доложив Комітетові, що в Европі є широкі можливості побороти існуючі труднощі й добитись дійсного погодження.

...Мета й діяльність нашого Комітету остільки ясна й проста, що не може викликати жадних сумнівів і тлумачень. Наш Комітет являє собою групу американців, що уже від довшого часу беруть участь в активній боротьбі проти совєтської диктатури. Від минулого року ми намагались знайти базу для моральної й матеріяльної американської підтримки свободолюбним еміґрантським групам, що боряться проти сталінського режиму.

Ми організували наш комітет з надією, що такі еміґраційні організації підуть нам на зустріч і створять своє широке Об'єднання для плідного співробітництва з Американським Комітетом. Ми шукали й шукаємо дружнього й вільного співробітництва з тими російськими організаціями й групами національних меншин, які ставлять єднання вище партійних інтересів, перемогу над большевиками — вище особистих незгод. Ми твердо віримо, що демократичні кола еміґрації знайдуть основу для спільного вирішення корінних і невідкладних завдань, поборовши всякого роду цілком натуральні розбіжності по питанням другорядним.

На закінчення ми можемо повторити тільки те, що було сказане в нашій первісній декларації. — Ми уважаємо поневолені народи Совєтського Союзу першими жертвами комуністичної тиранії і надзвичайними цінними союзниками вільного світу в боротьбі проти цієї тиранії. Вільні народи Заходу, а особливо Америка, повинні показати своїм союзникам по той бік Залізної заслони, що вони разом з народами Росії стоять проти узурпаторів у Кремлі.

Ми змагаємо підтримати утікачів з усіх кінців Совєтського Союзу в їх стремліннях з'єднати всі демократичні свободолюбні сили для боротьби за правду. Тільки правда й може визволити народи Росії від комуністичної тиранії, а Америку — від привиду комунізму.

Боротьбі за визволення хочемо ми виказати всю посильну для Комітету поміч.

Закладний камінь успіху в такій тяжкій боротьбі — тісне й дружнє співробітництво!

Члени Американського Комітету Визволення Народів Росії цілковито переконані, що ґрунт для спільної боротьби в дружбі і взаємній пошані буде знайдений, не зважаючи на всі безвідповідальні, що розминаються з дійсністю, напади окремих осіб."

Заяву підписали: Євген Лайонс і Ісаак Дон-Левін.

Цю „заяву" подаємо лише з інформаційною метою.

Мета Комітету — як бачимо — добра, але щодо його наставлення в питанню національному, то про те уже багато говорить уживання терміну „меншости"...

НЕПОІНФОРМОВАНІСТЬ

(Закінчення зі сторони 2)

ти увесь вільний і невільний світ, це ясно: коли розпадеться царство рабства і деспотії Совєтська Росія — ось те, відповідь на що так нетерпляче чекає весь світ. Але чи може сказати це громадянин совєтського союзу і не одержати за це кулю в потилицю? Всім відомо, що для „вільного" громадянина „найдемократичнішої" країни це неможливо; тим більше це неможливо для „головного совєтського делеґата в ОН Маліка", — не такий вже він наївний, як про нього думає „Голос Америки". Але чому тоді про це не сказати голосу дійсно вільної країни і сказати чітко, ясно і голосно на весь свет, що Америка — країна волі, — закликає всі народи пригноблені російським імперіялізмом пам'ятати, що лише вона знає справжню ціну волі, а тому всіма силами допоможе мати „волю людині і народам" у всьому світі. Голос Америки твердо знає, що в неминучому зударі вільного світу з царством рабства і деспотії, найсильнішим й найнадійнішим спільником є поневолені народи і тому, знаючи про їх невпинну боротьбу з гнобителями, твердо вірить, що розпадеться царство рабства, а на тих руїнах кожен нарід буде будувати свою незалежну, вільну державу. Це ж не Малік, а голос вільної країни може так говорити. Таким голосом повинен стати і „Голос Америки".

АПОСТОЛИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВД

Господарське питання у Филаделфії само собою набирає щораз більшої актуальности. Від деякого часу група людей, зацікавлених господарськими проблемами, почала разом сходитися й у взаїмній вимині думок шукати розв'язки питань, які уже на часі й вимагають безпосереднього рішення. Звичайно, найважніша річ для нашого господарського піднесення це передовсім охопити наше господарське життя у зорганізовані рямки та й зацікавити господарськими справами якнайширші круги нашої громади. З тим наміром ініціятивна група для пожвавлення господарського життя у Филаделфії, що назвала себе Господарською Комісією, скликала на неділю, 24 червня, загально-громадську господарську нараду. Не зважаючи на полудневу пору і дошкульну спеку, зійшлось біля сотні громадян, які спільно застановлялися над покращанням нашого господарського життя.

Наради відкрив голова тимчасової Господарської Комісії у Филаделфії, д-р Володимир Ґалан, який у короткому слові вказав на важливість зорганізованої дії нашої еміґраційної громади для сойого народу, з якого вона вийшла, бо лише такою діяльністю створюються народні цінності. Згадавши про загальні висліди цієї діяльности нашої американської громади, яка спільними силами побудувала своє культурне, релігійне і громадське життя — створюючи Союзи, церковні і всякі інші організації — промовець з'ясував актуальну господарську проблему і запропонував нараді розглядати перш за все дві головного порядку справи: а це справу піддержки і розросту нашого купецтва та піддержки і розбудови української банкової інституції, яка під назвою Українського Будівельно-позичкового Товариства існує від років у Филаделфії. У Злучених Державах усі інституції мусять триматися на рівні, але піддержка українських інституцій українською громадою — це перш за все побудова загальної народної цінности, яка не приносить зиску одній, чи другій одиниці, але творить загальне добро.

Наступний промовець пан Михайло Дубас кинув кілька практичних завваг, які мали переконливу силу. Він подав, що в 1950 році Українське Будівельно-позичкове Товариство дало 50 позичок на суму около 150 тисяч долярів і вони принесли йому понад 8 тисяч долярів у відсотках. Якби цих позичок було 500 — тоді вони дали б річно около сотні тисяч долярів; за десять років це вже робило б суму мільйона долярів, а за тридцять років (товариство існує більше трицяти років) — три мільйони. Сума трьох мільйонів тому важна, бо з такою сумою можна відкрити справжній банк. Цю суму можна б здобути й іншою дорогою, наприклад: якби зібрати тисячу осіб з вкладом 3 тисячі долярів кожний. Коли б ця сума видалась комусь за велика, тоді можна б взяти 6 тисяч осіб і зменшити вклад до 500 долярів. Та це лише калькуляції. Товариство визначило собі далеко скромнішу мету: до кінця білянсового року здобути 300 нових вкладчиків. І це — може — дасться осягнути, бо зацікавлення ощадностевою акцією помітно зростає.

Третій промовець з-поміж найновішої іміґрації, інж. Зосим Дончук, звернув увагу на певну психологічну рису нової іміґрації, яка справді силою була вирвана з рідної землі й тому так довго живе думкою про поворот. Він підкреслює поступовість дії і радить не відразу говорити про створення банку, але починати від симптомів, що зроджують банк.

Майор Михайло Дармограй переконував зібраних у важливості практичного думання і творення реальних вартостей, головно побудови господарського життя. Світова політика показує, що головний голос у світі мають ті, які контролюють господарку. Нам треба теж набрати більше довір'я до себе і не займатись фантазіями, а поступово збільшувати наш фінансовий стан посідання.

Голова Союзу українських купців у Филаделфії, д-р Богдан Старух, нав'язує до знанення нашого господарського піднесення в краю і висловлює запевнення, що — зростаючи економічно — більше зможемо помогти рідному краєві, ніж всякою пропаґандою.

Після цих коротких промов почалась жвава виміна думок. При голосі були: інж. Т. Бак-Бойчук, який радив починати від малого і добиватися поступово щораз більших успіхів, д-р М. Ценко, який підкреслив, що ця нарада може бути історичною, коли вона справді у висліді принесе розріст нашого господарського життя, інж. І. Яросевич, який підніс проєкт резолюції: пропаґандою та створенням ширшої громадської ради посилювати розріст нашої господарки, п. Ст. Слободян, який навів приклад, як то творець „Українського села" починав свою господарську діяльність від продажу шнурівок, і закликав усіх до загальної ощадности в українських інституціях, інж. І. Сірий, п. Бриндзей, п. Ваньчицький, п. Тещук, п. Басюк, п. Ліщинський і інші.

В загальному всі промовці висловили думку, що для здвигнення нашого господарського життя треба співдії усіх наших громадян. І піднялися ролі апостолів нашого господарського зросту та піонерів цієї важливої ділянки українського народного життя у Злучених Державах.

Т.

ВИБУХИ І ПОЖЕЖІ В НЮАРКУ

Нюарк. — Велетенська пожежа, в якій вибухли і згоріли 2,100,000 ґалонів пропану (газу) і яка завдала на 5 мільйонів долярів шкоди, сталася в суботу 7-го липня о першій годині дня в пристані Нюарк. Цистерни з пропаном належали фірмі Воррен Петролеум Корпорейшен. Зі 101 цистерн згоріли 70. Крім того, в околицях заводу Воррена потерпіли великі ушкодження два інші заводи, будинки, авта іт.п. Численні пожежні команди, в тому й прибулі з Ню Йорку, чотири години стояли безпомічно на поважній віддалі від пожежі, що палила навколо великою жарою. Пропан був призначений здебільша для опалення будинків та для кухонь. В неділю пожежа була льокалізована, Енерґійне слідство на місці провадять аґенти Еф Бі Ай, Морської розвідки і Військово кримінально-слідчого відділу. Біля складів Воррена знайшли набої начинені вибуховими речовинами. Людські жертви пожежі становлять 11 поранених — здебільша робітників потерпілого підприємства. Початкове слідство виключає можливість саботажу.

НА ХЛІБОРОБСЬКІ ПРОДУКТИ

Вашинґтон. — Хліборобська комісія Палати Репрезентантів зголосить цього тижня поправку до законопроєкту про контролю цін, яка виключить хліборобські продукти від завертання назад цін, до чого включено також і існуюче 10-процентове завернення цін на мясо. Комісія ще перед рішенням вислухала двох відпоручників з Офісу Стабілізації Цін, а потім репрезентантів годівлі худоби, та бавовняного й молочного виробництва. Подібний натиск на занехання завертання цін дасться відчувати і щодо фабричних виробів. Це одначе не спиняє Чарлза Вилсона, Директора Мобілізації Оборони, від дальшої вимоги гострої контролі та завертання цін.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЮТИКА, Н. Й.

Вшанування пам'яті Симона Петлюри

27 травня в православній церкві старої еміґрації відслужили урочисту панахиду по Головному Отаманові. В церкві нової православної еміґрації таку панахиду відслужили 10 червня. Знов греко-католицька церква служила урочисту панахиду в день присвячений пам'яті Головного Отамана філією УКК округи Могавк-Велей, цебто 17 червня. Тому не дивно, що саме на цій останній урочистій панахиді було найбільше присутніх українців усіх віровизнань. Вечером о год. 7, у великій залі Грейс Чорч, філія УКК влаштувала урочисту академію і великий концерт, присвячений пам'яті Головного Отамана. Урочисту частину відкрив хор українців м. Ютики „Молитвою за Україну", а коли хор проспівавши молитву зійшов зі сцени, ми побачили художньо виконані два великих портрети: Головного Отамана Симона Петлюри та полковника Евгена Коновальця, а між ними великий державний герб України. В цей час запорожець та синьожупанник винесли державні прапори ЗДА та України і коло портретів встановлюється почесна варта. Тут діти в національних строях виносять на сцену вінок і кладуть його коло портретів. Тоді виходить голова Ділового Комітету Філії УКК, п. Евгена Єржківська, і запрошує всіх учасників визвольних змагань та представників організацій зайняти місця в почесній президії. Коли запрошені зайняли свої місця, найстарший з учасників визвольних змагань оголошує відкриття урочистого засідання. Вступне слово проголошує п. Мирослав Кознарський, в якому з'ясовує історичне значіння двох чільних борців за створення Української Держави. Тільки дякуючи їм ідея державности стала близькою і дорогою для кожного українця; дякуючи їм український народ побачив в реальному житті наслідки вільного, незалежного, самостійного розвитку, повірив у свою силу і честь, відкинув культивований царською Росією мит про нездатність українського народу до державного життя. Тому ми всі певні, що Україна буде самостійною державою, незалежно від того, чи подобається комусь чи ні. Далі учасник визвольних змагань, п. Іван Василик, виголошує святочний реферат і по закінченню його пропонує пам'ять загиблих вождів вшанувати хвилинною мовчанкою. Після цього п. Марія Фаліцетка виконує американський національний гимн, а хор українців м. Ютики — український національний гимн, чим і закінчилась урочиста академія. В концертовому відділі брали участь багато нових виконавців. Так ми з приємністю відмічаємо деклямацію п. О. Цибрик вірша: „Симон Петлюра" Курдидика. Так гарно деклямувати, як це зробила п. О. Цибрик, може лише справжній артист. Разом з тим хочемо відмітити й вірш „Пісню полеглим" Денисюка, що його прочитала п. Запаринюк з властивою їй експресією і умінням. Не погано справився із своїм завданням і молодий декляматор п. Ралко, що читав Стефаника „Вони злились". Треба відмітити сольоспів п. Марії Фаліновської, що має приємного тембру ліричний сопран. Обидві пісні: „Дума про Нечая" муз. Січинського і „Зоря з місяцями" муз. Ніщинського були виконані нею дуже гарно, а п. Олена Кокодинська, в руках якої спочивав музичний супровід, створила гарне звучне тло, на якому ще краще виявились багаті данні молодої співачки. Виступ жіночого тріо в складі М. Фалінської, З. Лукашевич та О. Байнської був одною з кращих точок концерту, тому вітаючи цей перший виступ, хочемо думати, що крім „Рости квіте" муз. Стеценка, що ми чули на концерті, ми почуємо ще не одну з наших пісень у виконанні цього ансамблю. В кінці першого концертового відділу п. Евгена Єржківська прочитала фраґмент із спогадів Павла Зайцева про Петлюру, що освітлює яскраво ту складну ситуацію, в якій діяв Петлюра. Перед нашими очима картина вступу українських військ до столиці Української Держави „Ідуть. Тупіт тисяч тяжких селянських чобіт — всі в однакових коротких кожушках, свіжі, бадьорі, добре озброєні. Репрезентаційний відділ січовиків спереду — ці в плащах, у мазепинках. На чолі Евген Коновалець. Пізнаємо командирів: он отаман Болбочан, он отаман Тимченко, отаман Осецький... А на чолі усього цього походу Головний Отаман Симон Петлюра". Незабутні, радісні, світлі хвилини, що так мало їх припало на нашу долю! На кінець передала п-ні Єржківська ще дещо з думок С. Петлюри і кожна з них — ясний дороговказ майбутнім поколінням, заповіт нащадкам. Ще спинимось на груповій деклямації пластунів, що в ній брали участь: Т. Бохан, Т. Янчук, В. Бохан, І. Копман та В. Літинський. Виступ був опрацьований п. Л. Бохан-Тодор і саме ця постановка була мабуть найкращою з усього, що ми бачили до цього часу з праць п. Л. Бохан-Тодор. З групи пластунів-декляматорів виділяється особливою чіткістю дикції п. І. Копман. Останньою точкою концерту були три пісні у виконанні хору українців м. Ютика. В першому відділі хор проспівав: „Козака несуть" муз. Леонтовича; „Шумить гуде дібровонька" — Гайворонського, але, виступаючи перший раз в цій залі, хор наче сам прислухався до свого співу, шукав відповідного тону, тому лише в другому виступі, співаючи Лисенкову: „Козаченьку, куди йдеш" та Леонтовича „Ой у городі" ми знову пізнали свій хоровий колектив, що в ньому дириґент, хор і акомпаніятор творять одно ціле. А вже дійсно бездоганно, з великим захопленням, повним звучанням і високо художньо хор виконав три останні пісні: „Ой у лузі червона калина" — муз. Кошиця, стрілецький марш — Кіріченка та „Вкраїно-Мати" муз. Стеценка. „Розспівались" — говорили мої сусіди. Це вже співає наш хор!" і гордість звучала в їх голосах.

Концерт закінчився, люди почали розходитись, а нам не давали спокою портрети, що висіли на сцені. Тому ми звернулись до розпорядчика на залі і запитали про автора. „Є, то справа цікава". Ми звернулись, — каже розпорядчик, — до крамниць з проханням надіслати портрети і одержали повідомлення, що портрети всі вже розпродані. Що ми мали робити? Але нас виручив п. Войтович. Він, знаєте, працює у ночі, а в день спить. Та взнавши в чому справа він скоротив свій сон до мінімума і за два тижні ми мали оці чудові портрети разом з гербом України. Але найбільшу подяку Філія УКК складає Українській Домівці, яка дала своє приміщення для проб солістів, хору, групових деклямацій, засідань як екзекутиви УКК так і Ділового Комітету. Ми подякували за роз'яснення і ще раз повернулись до сцени, щоб помилуватись художньо виконаними портретами і Гербом Української Держави.

О. Ч.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Закінчення шкільного року у Вечірніх Освітніх Курсах

В суботу, 23 червня, вечірня школа українознавства зароїлась від дітей та залунала дитячим гамором. Усюди чути рідну мову, усюди видно народний черчатий одяг. То українські діти збіраються зустрічати дорогих гостей і своїх рідних батьків, що з радісним обличчям входять у простору світлицю при 9 вулиці 710, в будинку ОО. Василіян. Представники наукових і громадянських установ займають почесні місця, а то НТШ, „Свободи", „Самопомочі", і Батьківського Комітету, а далі о. катехит Е. Пащак та вчителі під проводом директора, д-ра К. Кисілевського.

Свято починається молитвою. Потім директор вітає учасників та заявляє з гордощами: „Ми вже так „забагатіли", що навіть зважились видати друкований звіт наших курсів за 2 роки праці, щоб був він дорогою пам'яткою для всіх наших учнів, батьків і всіх наших прихильників. У ньому є всі наші зусилля, всі наші успіхи й невдачі. Читайте це звідомлення, то найдете там частину своїх радощів і гордощів, бо там поміщено список наших дітей і юнацтва, що вміє шанувати чуже, але не цурається своєї мови, історії, літератури, традиції, мистецтва. Є там відзначені особливим друком всі наші переможці у змаганні за найкращі успіхи, яких маємо 40%. Наша школа розрослась помітно, покращала теж її організація. В останньому році було 1500 лекцій і понад 100 учнів ,що вчились у 6 групах. Рідний Край, закований в тяжкі кайдани, живе тут в серцях і душах нашої молоді, що не сезоново, але постійно пізнає його святощі. Хто досі ще не післав тут дітей, хай поспішає, щоб не запізнитись!

Згодом на сцену виходить дитячий хор і виконує „Гимн школярів" під проводом своєї неструдженої учительки, п. Наталії Стефанів, що поруч фізичної праці находить завжди вільний час для справжньої Рідної Школи. Бадьорість, повага і щирість на обличчях цих малих дітей і почитателів України, в'яже зібрану громаду в одну сім'ю. Сльози радости блищать на очах щасливих батьків. Оплески й захоплення лунають безугавно. Задоволені й нагороджені за цілорічний труд учні сходять із сценки, даючи місце декляматорам, що засвоїли найкращу форму поетичної рідної мови, під проводом п. Івана Близнака, п. Н. Стефанової, д-ра Н. Гірняка, п. С. Стецика й д-ра К. Кисілевського. Хор при піяно-супроводі Христі Карпевич переплітається з живим словом: народна пісня в гармонізації Гайворонського, Шевченкова пісня: „Україно моя рідна", М. Матієва-Мельника: „Упали шовки на ліси і грає пісня золота" — розсипають жемчуги безсмертної краси. Уч. Гарасимяк Іриней передає тугу Лепкого Богдана поезії: „Рідні", Кекіш Борис, Л. Ганущак, Малиновська Марта і Копач Марта поважно й любо говорять усім про нещасну Україну, про опіку над нею Божої Матери, про надії на краще завтра. І хочеться слухати тих ніжних, тихих ридань, але й тих бадьорих надійних слів молодого покоління, що здається, ніколи не забуде здобувати науку про Рідний Край.

Вправи з віночками під проводом уч. Уляни Кебало під звуки пісні: „Коли настане чудний май", гарна сценка пера п. Н. Стефанів: „Сон Ромчика" з декорацією п. Л. Кузьми й Н. Стефанів з балетом при участі уч. Граба Ромка, У. Кебало, Саляк Галини й Дзвінки, Марти Малиновської, Заклинської Ляді, Гені Венгер і Віри Стефанів доводять напругу вражень до верщка. Щасливі „артисти" з вдячністю приймають признання та стараються віддячитись своїй Пані Н. Стефанів за науку й костюми. Опікуни груп роздають свідоцтва та визначують своїх змагунів заслуженими похвалами, а врешті всі діти дістають нагороди в книжках, подарованих Добродієм курсів українознавства, п. М. Сурмачем, власником книгарні при 7. вул 11.

Втихає гамір, бо Комітет Батьків починає нараду над дальшими змаганнями дітей. Дехто підходить до вчителів та сердечно стискає їм руку з вдячности за те, що своїм трутом і серцем огортають їх дітей. Особливо інж. Гордіюк та п. Сухай, що має донечку, тут роджену, дякують директорові за працю й замітний успіх.

Збори вирішують продовжувати науку українознавства після вакацій та розгорнути акцію за поширення на всю молодь того знання. Інж. Осадца висловлює подяку і довіря всім учителям.

Гість

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па.

Пописовий Концерт Української Музичної Студії

В неділю 24 червня, в залі Українського Горожанського Клюбу відбувся пописовий концерт учнів Музичної Студії під проводом проф. Софії Маркович.

Проф. Софія Маркович непересічний педагог, підходить окремо до кожного учня, спершу пізнавши його вдачу.

Слухачі були захоплені виступом дітей і обдаровували їх бурею оплесків. На перший погляд мило вражає гра на фортепіяні найменших учениць, що маленькими рученятами грають твори навіть таких славних композиторів як Баха, Бетговена, Шумана, Рахманінова, Гречанінова, Чайковського та інших.

Серед гри лагідних кольорів костюмів, учениці виглядали наче казкові феї.

Миле враження зробило скрипкове сольо Віри Дичаківської, учениці скрипкової кляси проф. Едґарда Озалінц, яка відіграла знамените Accolay—Concerto No. 1, A minor.

Слід відмітити найстаршу ученицю панну Олену Гармаш. У цій талановитій дівчині вже вбачається справжню піяністку. Її добре опанована техніка гри, непересічний темперамент, розуміння музичного твору та сила удару заповідає їй мистецьку карієру. Не хочу богато розводитись над оцінкою інших учнів, бо всі вони заслуговують на признання.

Попис мав великий успіх. Публика була вдоволена, тільки хотіла бачити більше дітей, що цікавились би музикою, бо мистецтво ушляхотнює молоді душі. Тому батьки повинні звертати на це увагу.

М. Городенко

ОДУМ-івці в АМЕРИКАНСЬКІЙ АРМІЇ

На днях в Ню Йорку, співробітники редакції „Бюлетеня ОДУМ" та ближчі друзі випроваджали в армію Богдана Марущака, активного члена ОДУМ, члена редакційної колегії „Бюлетеня ОДУМ", та одного з активних учасників українського громадського життя.

Приїхавши десять місяців тому з Европи, він старанно вивчав англійську мову, вчився в вечірному каледжі, працюючи одночасно в одному бюрі нюйорської фірми.

В армію Богдан пішов добровільцем в повітряну фльоту.

Акуратність, старанна праця над собою, настирливість в осягненні своєї мети, які проявляв Богдан Марущак, повинні стати прикладом для нашої новоприбулої в цю вільну країну, молоді. —

Нюйорські друзі

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$6.50	Six months	$6.50
На три місяці	$3.50	Three months	$3.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОМИЛКА І ЗЛОЧИН МИНУЛОГО

„Імпозантну зміну" можна завважати тепер в Америці у відношенні до ДіПі" в порівнянні з 1946 роком, пише з Мюнхен до „Вол Стріт Джорнел" з 2 липня Вилєм Генрі Чемберлин, маючи на думці головно тих, що чудом врятувалися від совєтської репатріяції. Дану в Ялті згоду Великої Британії та Злучених Держав на примусовий поворот до Совєтів усіх тих, що були до 1939 року совєтськими громадянами він вважає „не тільки злочинним з боку звичайної людяности, але також жахливою політичною помилкою". Сьогодні це для кожного ясно. Ставлення до них цілковито змінилось; якраз ними дуже зацікавлені нині ті чинники, які рахуються з можливістю воєнного конфлікту з Совєтами.

Мюнхен ще далі лишається „столицею ДіПі" в Европі і туди спрямовані кроки також різних американських емісарів, що намагаються годити еміґрацію з-під Совєтів, чи таких американських журналістів, що хотіли б знати, якими думками та плянами живуть російські, українські, кавказькі та інші „ДіПі". До таких журналістів належить також Чемберлин, що вже нераз їздив до Европи з цею метою, а Росія чи Совєти становлять для нього вже десятки років предмет спеціяльних студій. Остання його стаття на тему „ДіПі" (а про них писав він багато разів і завжди зі співчуттям) інформує головно про тих російських та українських „ДіПі", що ще залишилися в Німеччині.

Чемберлин стверджує, що, не зважаючи на факт, що так багато „ДіПі" вже виїхало до різних країн, залишилося ще в Німеччині багато їхніх організацій. Він каже, що там ще виходить яких десять російських газет та журналів і стільки ж українських. На 32 організації, які зложені з не-російських народів Совєтського Союзу, на українців припадає не менше 20. Чемберлин пише, що йому було надзвичайно цікаво знайтися в гуртку яких 100 представників різних груп „ДіПі" та слухати їхніх оповідань, як вони врятувалися та яка їх думка щодо об'єднання усіх груп для боротьби з совєтською неволею. Між ними були „українські націоналісти, які не тільки ненавиділи комунізм, але взагалі недовіряли росіянам і арґументували, що Україна повинна бути, згідно зі справедливістю, незалежною державою". Розповідаючи про розсварені російські групи, Чемберлин стверджує, що поділені також й українці, при чому згадує також деяких українців, з якими розмовляв, чи таких, про яких розпитував, як от Стахова, редактора „Сучасної України", який розповідав про УПА, а далі про „легендарного революціонера-терориста Степана Бандеру", групу Багряного" і „Раду", себто Українську Національну Раду, яка „претендує на законне насліддя по Національній Раді, або парляменті, який постав в Україні в 1917 році".

Згадуючи за різні скитальчі групи, які спорять за те, якою має стати будуча Росія, як і совєтських аґентів, яких так багато між ними, Чемберлин приходить при кінці до такого висновку, що одні з тих груп є за цілість Росії, а другі, як українці, кавказці та інші, — самостійники, перейняті не тільки протикомуністичним духом, але й проти російським. Як би не було, закінчує Чемберлин, але ці „ДіПі", а зокрема ці найновіші, доставляють багато „політичних, економічних, та соціяльних інформацій" та є „єдиним живим контактом, який можна нині мати з народами Совєтів", а це становить бодай „хоч якусь противагу могутній совєтській міжнародній п'ятій колоні".

Як бачимо, усього тільки кілька років, а які великі переміни. Хай це буде для нас усіх заохотою до ще більших зусиль в праці для ліквідації інших „помилок" та „злочинів", що досі не дали змоги перемогти слушній українській справі.

Можливі наслідки можливого замирення

В неділю 8-го липня почалися в Каесонґ вступні розмови аліянтських і комуністичних військових представників в справі перемир'я на фронті. Тим самим перемир'я на фронті набрало реальних можливостей. Які реальні можливості його наслідків?

З хвилиною, як припиниться стріляння, починається говорення. Але завішення зброї та припинення воєнних дій на фронті ще не означає миру. Це тільки перемир'я, хвилеве припинення воєнних дій, під час якого дипломати намагаються дійти до порозуміння та усунути причини конфлікту при „круглому столі". Теоретично стріляння може знову початися. Проте, в цьому випадку, як це вже підкреслено в американських офіціяльних заявах, відновлення воєнних дій на фронті означало б вже не тільки відновлення корейської війни, але й початок нової світової війни, зі Совєтським Союзом по одному боці і зі Злученими Державами по другому. Так як справи мають тепер відновлення війни в Кореї виглядало б мало правдоподібним. „Але теж до підписання і „припечатання" миру там ще далека дорога.

Що може статися в міжчасі? Аліянти рахуються з можливістю совєтського нападу в іншій частині світу. Іран, Греція, Югославія або Німеччина могли б видаватися Совєтам більш поплатними об'єктами нового нападу. Незалежно від таких передбачувань, аліянтські війська в Кореї будуть задержані в повній силі аж до часу евентуального підписання миру. Якщо б тоді мала початися евакуація, то найвище до Японії, а не назад до Злучених Держав. Значить війна чи мир — поважні американські сили будуть дальше зв'язані з Кореєю.

Інше діло з червоними. Маючи певність, що аліянти самі не почнуть агресії, вони можуть відтягнути всі свої сили з Кореї та скерувати їх на місце евентуального нового нападу. Америка й це мусить брати до уваги й тому навряд чи зі закінченням війни в Кореї можна сподіватися демобілізації. Автім, її міг би вирішити тільки Конґрес. Натомість продовжуватиметься покликування до збройної служби і новобранці служитимуть 24 місяці.

Практичні користі зі закінчення війни — припинення жертв. Вияснеться теж доля 10,000 американських вояків, імена яких є тепер на листі „пропавших в акції". Зменшаться теж видатки на вдержання збройних сил, що тепер виконуватимуть гарнізонову службу. Проте, сама сила армії, що виносить тепер три з половиною мільйона осіб, як теж дальші видатки на зброєння будуть в цілості вдержані. Ці видатки — так сказати б — замітні. Вони в цьому бюджетовому році, що скінчився 30-го червня, виносили понад 45 біліонів долярів. В 1952 бюджетовому році, який тільки що зачався, вони виноситимуть 69 біліонів, та будуть відповідно збільшуватися і в наступних роках.

Не важко передбачати і можливості політичної капіталізації евентуального перемир'я в Кореї. Цілком певно обі сторони намагатимуться представити перебіг війни в Кореї і її припинення як виключно свою перемогу та виграну. Москва, крім того, намагатиметься відповідно скапіталізувати для себе ініціятиву в перерванні започаткованої нею ж війни, представляючи Америку та її союзників за агресорів.

Злучені Держави і Об'єднані Нації матимуть моральне право твердити, що вони здержали комуністичну агресію в Кореї, що відповідає правді і що без сумніву є великою їхньою перемогою. Це твердив вже раніше ген. Ріджвей, заявляючи, що припинення війни на 38-мій паралелі було б великою перемогою для Об'єднаних Націй, хоча тоді про перемир'я ще й мови не було.

Саме перемир'я матиме теж великий вплив на внутрішньо-американську політику, головно у зв'язку з виборами президента країни в наступному році. Воно дасть серйозний арґумент президентові Труманові та демократичній партії. Але все стоїть під одним великим знаком запиту: як довго це перемир'я потриває. В аліянтських колах, крім припущень можливостей нової совєтської агресії в іншому місці, видвигається теж можливість, що Москва, попікшись в Кореї, тепер може на деякий час притихнути та звернути головну увагу на „внутрішню агресію", а саме, скріплення підривної роботи її п'ятих колон в поодиноких країнах та на посилення підготовки „світової революції".

Микола Очерет

НЕПОІНФОРМОВАНІСТЬ

„Голос Америки" — як повідомляли недавно з Вашингтону — звернувся до народів Европи і Азії з проханням завалити Сталіна листами з вимогою „закінчити криваву війну в Кореї". Одночасно Г. А. призиває головного совєтського делегата в ОН Маліка „вимовити те, що нетерпляче чекає весь мир".

Прочитавши таке повідомлення ми зрозуміли, що „Голос Америки" непоінформований про справжій стан з листами до Сталіна, як не знає й про обсяг діяльности і компетенцію „головного совєтського делегата в ОН Маліка". Тому й хочемо в міру наших сил хоч деякими інформаціями допомогти „Голосові Америки", а тоді може він звернеться „до народів Европи і Азії" з тим, чого „нетерпеливо чекає весь мир".

Пригадаймо всім відому річ, що до „батька народів" звертаються з подякою всі визначені „,,мудрим вождем" ні; звертаються: ударники, стахановці, баґатоверстатники, швидкістники, бриґадири, п'ятисотенниці, герої соціялістичної праці, лауреати сталінських премій, п'ятитисячники, герої стахановської праці, робітники сталінських заводів, нагороджені званням, орденоносці, селяни сталінських укрупнених колгоспів, нагороджені медалями, селяни простих, неукрупнених колгоспів, а також всі звільнені від „фашистського", „капіталістичного", „буржуазного", „націоналістичного", „буржуазно-демократичного", „парляментарного" та інших видів уярмлення, всі воз'єднані народи та всі народи, що живуть під „сонцем сталінської конституції".

Кожний з цих „вдячних, простих, совєтських" людей пише принаймні два листи до Сталіна: перший — з подякою за „високе відзначення", другий — з обіцянкою „перевиконать норми". Ми звичайно не в силі підрахувати точно всіх отих „відзначених", але приблизну цифру можемо установити за совєтськими відомостями.

„Депутат Верховної Ради Руденко вирахував, що на харківщині є 87 тисяч стахановців, 3100 швидкістників, 2370 багатоверстатників, 194 герої стахановської праці". Тож тільки ці чотири категорії дають 92.664 „визначних" осіб, а таких категорій є щонайменше п'ять разів по чотири, себто матимемо десь коло 500 тисяч осіб, що мусять написати бодай два листи до Сталіна, коли хочуть і далі працювати на своєму місці, а не працювати в „трудових таборах". Тож Харківщина сама за рік пошле до Сталіна найменше один мільйон листів.

„Депутат до Верховної Ради з Лохвиці Шовкопляс вирахув, що на Полтавщині є 92 тисячі бригадирів продукції відмінної якости, 37 тисяч ударників і 23 тисячі стахановців". Тож тільки для цих трьох категорій Полтавщина дає 152 тисячі „визначних осіб", а для всіх категорій таких осіб буде щонайменше 500 тисяч, себто знову більш одного мільйона листів на рік. Але в Україні 26 областей, тому лише для України матимемо 26 мільйонів листів на рік. Від всіх союзних республік 16, а значить листів буде 416 мільйонів. Коли до цього додати 18 автономних республік і областей, матимемо ще 18 мільйонів листів. Тож лише СССР пошле до Сталіна за рік не менше 434 мільйони листів. Додамо до цього народні республіки Европи, союзні Китайську і Корейську республіку, дружні республіки Азії і Европи і можемо твердити, що число листів з цих республік буде не менше половини кількости листів з СССР. Ми не хочемо ображати цих республік малою кількістю, але ми свідомо зменшуємо їх, щоб не завести в оману „Голос Америки". Тож тепер число листів буде не менше 650 мільйонів. А тепер додамо сюди листи дипломатів, консулів, амбасадорів різних держав, які посилають принаймні тричі на рік свої привітання Сталіну, а саме: в день його народження, в день травневих та в день жовтневих свят.

Не слід забувати листів від різних з'їздів, „мирних" конґресів, комуністичних партій всіх держав світу, листів райвиконкомів, обласних виконкомів, урядів союзних, автономних, дружніх і народних республік, а також листів „вдячного" совєтського населення.

Врахувавши все це, ми можемо з певністю твердити, що на кожен без винятку день року припадає щонайменше два мільйони листів на ім'я Сталіна і то таких, що мусять бути обов'язково написані і відіслані. І в кожному з цих листів „визначні" люди будуть прославляти „геніяльного і мудрого батька народів" за його заботу про корейський народ, який може звільнитися тільки війною „від визиску капіталістичних акул".

Тож тільки через свою малу поінформованість „Голос Америки" направляє людей на безнадійну стежку. І це тим більш дивно, коли шеф „Голосу Америки", державний секретар Ачесон, ще недавно звертався через голову „батька народів" безпосередньо до грузинського народу, а не до Сталіна. Чому ж „Голос Америки" ігнорує приклад свого шефа?

Але тоді само собою з'являється питання: з чим звертатись до народів Европи і Азії, не штовхати ж їх на хибний шлях писання листів до Сталіна та ще з проханням припинити „криваву війну в Кореї", яку ні Сталін, ні СССР, ні союзна Китайська республіка не вела і не веде.

І тут ми підходимо до другої частини повідомлення „Голосу Америки", а саме: що мусить висловити головний совєтський делегат таке, чого „нетерпеливо чекає весь мир"? Малік весь час „закликає до миру"; він, як голова Ради Безпеки хотів прийняти голову світового конґресу миру, навіть термін визначив і не зміг; він весь час вказує світу на „виновника аґресії в Кореї", він кожного виступу в своїй промові відзначає, що тільки „Совєтський Союз хоче дати можливість корейському народові самому створити в себе свій народньо-демократичний уряд" і російський народ в цьому дає дружню допомогу. Це все говорено значить не того „чекає нетерпеливо весь світ"?

Ми знаємо, що хотів би чу-

(Закінчення на стор. 3-тій)

Р. Купчинський

„Битва без легенди"

Передомною книжка, 164 сторінки друку, а заголовок тієї книжки „Броди". Хто знає всю трагічність того заголовку, з поспіхом хапається за книжку, щоб її прочитати.

Стошістдесятчотири сторінки . . .

Нарешті сильніший відгомін великої і тяжкої битви, що кипіла і до споду википіла в брідському кітлі — сім років тому. Знайшла в тому кітлі смерть велика частина ідейної і патріотичної молоді Галицької Волості. Зійшлися під Бродами три маркантні події нашої найновішої історії. Маківка, Крути і Базар, щоб черговий раз кров'ю засвідчити відданість великій ідеї і любов до Рідного Краю. Дивізія „Галичина", перезвана потім на „Першу Українську Дивізію Української Національної Армії, одержала під Бродами свій вогневий хрест, заплативши за нього горами трупів і річками крови. Кинена „найгеніяльнішим вождом усіх часів і націй" у найгарячіший пункт великої битви на східному фронті, перестала за кілька днів існувати, залишивши на полі бою найменше п'ять тисяч убитими та три тисячі раненими й полоненими. А що могло з більшістю ранених і полонених статися — знаємо добре з різних джерел. Чи була під Бродами зла воля німецького Вермахту — довідатись про те з книжки не можна. Але що була каригідна впертість і зарозумілість найвищого німецького командування — це ясно виходить із знаменитої статті нач. булави Дивізії, майор Гайке.

Сім років треба було чекати на появу більшого і точнішого свідоцтва про українську трагедію під Бродами 18. і 19 липня 1944 р.

Чому?

Напевно не тому, що не було кому про те писати, напевно не тому, щоб люди не хотіли про те писати.

Багато зложилося на те причин — від політичних обставин почавши, а на перестраху українського еміґрантського громадянства скінчивши. Українська дивізія вийшла з війни з маркою німецьких колябарантів, хоч наймо марку найменше заслуговувала. Чесна частина громадянства признавала українську патріотичність і велику посвяту Дивізії, але голосно цього старалася не говорити (перспективи виїзду за море!), мудрі заднім розумом кидали громи на організаторів, а всякого роду спекулянти відпекувались від членів Дивізії як від зарази.

Можна оправдувати дочасну мовчанку в справі Дивізії — чи то в пресі, чи в осібних публікаціях. Важко було подавати прізвища, бо було загально відомо, що члени Дивізії автоматично тратять права на еміґрацію. Можна було з усмішкою слухати напушистих викладів розумних заднім розумом, дивуючись хіба, що люди не бачать своєї смішности. Але ніяк не можна було толерувати безсердечних спекуляцій, що ображали ідейних і відважних хлопців.

Не диво, що в серцях „дивізійників" накипів жаль до власної суспільности, що й пробивається зі статтей книжки „Броди".

Адже всі ми добре знаємо, що молодь пішла в Дивізію без тіни спекуляцій, вдягнула навіть зненавиджений серед німців мундур, терпіла національні утиск, не мали тіни самоуправи, боролася за найменшу національну дрібницю, знала, що кинуть її у найгірше місце фронту, а все таки пішла, бо хотіла дістати зброю в руки.

І дістала її!

За ввесь час визвольних змагань ледве чи мали ми таку вишколену і здисципліновану боєву одиницю, як була Дивізія. На жаль 11 тисяч знаменитого війська попало в котел і в великій більшости скривавилось на брідських полях.

Про це все оповідають неанонімні автори в книжці про „Броди".

Не погоджуюся з автором передмови О. Лисяком, що „ми не маємо наміру ґльорифікувати їх" — себто тих, що згинули під Бродами.

Навпаки, і члени Дивізії, і посторонні громадяни повинні ґльорифікувати кожну смерть і кожне геройське діло, коли це для рідного народу і в ім'я державницької ідеї.

Українські Січові Стрільці виступили теж в чужих одностроях і добивалися довго своїх прав. Їх ситуація була багато сприятливіша і легша від ситуації дивізійників, але й вони наслухалися (і — стидно сказати — ще й досі слухають!) багато дечого прикрого на тему „наємників". Дивізійники випили далеко більшу чашу гіркоти.

Але трагедії під Бродами не можна називати „битвою без легенди", бо вона легенду буде і повинна мати.

Одною із підстав до тієї легенди напевно стане добра і цінна книжка „Броди".

Олекса РАНЬ

ВИШНЕВИЙ ЦВІТ

3)

Не спочиваючи, піднесла руки вгору й посилала, мов стріли, прокльони, отрусні ненавистю серця, на голову того, що створив це все. Не пам'ятала, як довго це було. Схаменулася, немов промінь Божий осяяв увесь морок. Стала на коліна й молилася Богу, просячи в неба прощення за те, що сказала молодечими устами страшне прокляття. Підійшла до ліжка й звалилася на нього, немов учаділа чи ковтнула отрути. Нічого не чула. Чула тільки виразно кожний удар серця, що нагадувало: додому, додому! Її душа була вже дома, а тіло тут. Совість почала картати. Може, там батьки вмирають з голоду. А може, навіть усе село.

Дістала із скриньки всі листи. Пробігаючи їх, знаходила в словах новий, до цього часу незнаний зміст. Він був захований в окремих символічних словах, щоб їх ніхто не міг прочитати, навіть гепеу. Таких слів ставало більше й більше.

„Маріє! — Ми не всі ті листи, що ти посилаєш нам, одержуємо. Ти писала також, що не всі одержуєш від нас. Пропадають. Пакунки теж. Коли одержуємо пакунок, частину харчів віддаємо твоїй тітці. Вона добра людина, ніколи не забувала нас і не цуралася в тяжку хвилину. Сусіди також просять. Ми не відмовляємо. Як відмовити, коли в очах людини бачиш жаль. В таку годину не велично, гріх відштовхувати людину".

Подивилася на дату цього листа, був останній. Там стояло: 23 січня 1933 року. — А може, від мене вони не одержали й останніх листів і пакунків. Все можливе. Могли пакунок украсти на пошті, або забрало гепеу. Склала всі листи в скриньку й лягла спати. І шум затихання міста, і біль душі, і втома, що зв'язали тіло й зробила його безвільним, і темнота ночі — все злилося в одне велике, що зветься незрозумілість.

Тільки з'єднувала Марія вії, мов блаженні крила тиші й спокою, як їх хтось розривав. І вона блудала змученим поглядом у темряві. Затихли шуми міста, стихли сусіди, а вона ніяк не засне. Цілий загін видив почав плутатися безладно перед очима. Там були і бачені вдень жертви, і страшні картини з розповідей подруг.

Потім приходили видива з рідного села, прогонили цих і заступали їх собою, безладно, безцільно блукаючи, переростаючи вмить у неймовірні протяжности і розміром, і формою. Справжня війна марив, тільки тиха й безкровна. Та на зміну цьому всьому прийшло таке страшне видовище, що своєю виразністю й змістом покрило все попереднє.

Пам'ятала тільки першу мить: голова була стиснута з усіх боків колючими лещатами, коси хтось тягнув від голови так, що аж боліла шкіра. Вона ледве видобула з грудей крик і залишила очі.

На цей крик збіглися сусіди й зустріли її за дверима кімнати. Зайшли з нею в хату. Засвітили. Вона мовчазною рукою дала всім знати, щоб вийшли. Залишилася біля неї молода акторка з кіностудії. Марія розповіла їй, що трапилось.

Вона побачила в темряві стіл, накритий білою скатертиною, немов у свято. За столом сиділа мертва Маріїна мати, а перед нею на столі лежала собача голова-череп. Голова спочатку реготала, потім страшно вила, знову реготала, але не людським страшним реготом. Молода акторка тремтіла.

Після цього Марія попросила акторку залишитися булу неї при світлі. — Якщо б я заснула, розбудіть мене, будьласка, а 4-ій ранку. — О другій ночі Марія заснула. Акторка розбудила її. Марія щиро подякувала. Нічого не їла, не хотіла їсти. Дух перемагає плоть. Її душа, організм, все тіло були наліті отрутою почуттів. Ніби ввесь світ був спалений пожежею або знищений потопом. Лише вона нагадувала Ноїв ковчег, а її душа, як страдниця - голубка, літала над грішною пусткою, оплакуючи смерть добрих душ.

Їй здавалося, що швидкий поїзд іде повільніше, порівнюючи з попередніми часами. — Скоріше, скоріше! — просило її серце. А бездушний залізничний потяг відповідав залізною безучасною байдужістю: — не хочу, не хочу!

Приїхала на Полтавщину й почала розпитувати про сусідні села й про своє. Люди сірі, байдужі, багато з них пухлих, як з іншого світу, відповідали, ніби робили своїми словами самоприсуд: „Голод — наш володар тепер. Панує над усією Полтавщиною. От-от вимруть села. Деякі вже зовсім вимерли, в інших — половина. Хто сильний, намагається їхати до великого міста, щоб дістати хліба, але в'їзд у міста заборонений. Помста на кожному кроці, всюди помста. А нашу пшеницю відправляють за кордон або гноять по магазеях.

Марія йшла до міста. Від міста до її села шість кілометрів. Ішла на базар, щоб зустріти там сусідів або односельчан, з якими могла б їхати чи йти до села. Вийшла на базарну площу. О, помста долі! З церкви не спадали, як раніше, галки, з тим життєрадісним криком, що був піснею неба, блаженною піснею, в якій поєднувалась і велич храму, і спокійний шум міста. Цей крик вводив вас у загадковість мрійного середньовіччя. Тепер біля церкви сидів жебрак з голими опухлими ногами. Ятки були порожні. Крамниці, що були кругом — замкнені. Віяло пусткою, відреченість від них людини. На базарі не здіймалася пара від гарячих страв, молока й чаю, не пахло лукою й достатками. Не літали над базаром голуби, що приносили тихе щастя. Базар, байдужа безлюдна пустка, площа страху. Замість того базару, що був колись, зустріла лише згадку про нього. Не нісся гамір аж за місто, не підіймався над ним, як радість людських буднів, що через працю потрапила сюди й бриніла голосом великого велетня. Колись у базарний день вози не вміщалися на площі й розповзалися аж по вулицях, що забігали до площі базару. Над запахом страв різних печив панував запах луки з сіном, нісся гамір праці, селянських жнив, перемішаний з вигуками суперечок базару.

(Продовження буде).

ЗАЯВА АМЕРИКАНСЬКОГО КОМІТЕТУ ВИЗВОЛЕННЯ НАРОДІВ РОСІЇ

В цих днях „Свобода" вмістила ширшу статтю про нараду російських політичних організацій у Фюссені (Німеччина) в половині травня ц. р., що мала довести до створення спільного Комітету, чи Союзу Антибольшевицьких російський (великоруських) угруповань.

Ця нарада відбувалась в значній мірі з ініціятиви Американського Комітету Визволення Народів Росії, але розбилась з огляду на недогодження між собою російських угруповань по національному питанню, а, власне, щодо майбутньої долі інших поневолених народів в нинішньому СССР. Крім того, нарада розбилась ніби то з огляду на категоричні вимоги представника Американського Комітету щодо редакції резолюції по цьому ж національному питанню.

Як видно із зазначеної статті у „Свободі"; поведінка представника Американського Комітету викликала невдоволення російських угруповань, чому дали вираз у своїх статтях в „Новому Русскому Слові" — російські політичні діячі Д. Далін і А. Керенський.

Нині Американський Комітет виступив у тому ж „Нов. Русскому Слові" (23. 6. 51) із заявою по суті закидів пп. Даліна і Керенського, а в якій подає також ширші інформації про завдання Комітету та його мету.

Оскільки ця організація виступає під назвою — „Американський Комітет Визволення Народів Росії", то з нею безперечно належить ближче познайомитись.

Як подає Редакція „Нов. Рус. Слова", головою цього Комітету є Юджин Лайонс, а визначним членом Ісаак Дон Левін.

Завданням Комітету є — об'єднати всі еміґраційні сили, — як можна бачити, не тільки російські, але й інших поневолених народів СССР, — в загальній боротьбі проти большевицької тиранії.

Далі подаємо переклад головної частини заяви:

„Змагаючи, створити такий об'єднаний фронт, Американський Комітет недавно делеґував одного з нижчепідписаних (Дон Левіна) до Франції й Німеччини. Він мав доручення з'ясувати — серед різних російських організацій і угруповань національних меншостей суть тих розбіжностей, що перешкаджали минулим спробам об'єднання демократичної еміґрації. Повернувшись, наш представник доложив Комітетові, що в Европі є широкі можливості побороти існуючі труднощі й добитись дійсного погодження.

...Мета й діяльність нашого Комітету остільки ясна й проста, що не може викликати жадних сумнівів і тлумачень. Наш Комітет являє собою групу американців, що уже від довшого часу беруть участь в активній боротьбі проти совєтської диктатури. Від минулого року ми намагались знайти базу для моральної й матеріяльної американської підтримки свободолюбним еміґрантським групам, що борються проти сталінського режиму.

Ми організували наш комітет з надією, що такі еміґраційні організації підуть нам на зустріч і створять своє широке Об'єднання для плідного співробітництва з Американським Комітетом. Ми шукали й шукаємо дружнього й вільного співробітництва з тими російськими організаціями й групами національних меншин, які ставлять єднання вище партійних інтересів, перемогу над большевиками — вище особистих незгод. Ми твердо віримо, що демократичні кола еміґрації знайдуть основу для спільного вирішення корінних і невідкладних завдань, поборовши всякого роду цілком натуральні розбіжності по питанням другорядним.

На закінчення ми можемо повторити тільки те, що було сказане в нашій первісній деклярації. — Ми уважаємо поневолені народи Совєтського Союзу першими жертвами комуністичної тиранії і надзвичайними цінними союзниками вільного світу в боротьбі проти цієї тиранії. Вільні народи Заходу, а особливо Америка, повинні показати своїм союзникам по той бік Залізної заслони, що вони разом з народами Росії стоять проти узурпаторів у Кремлі.

Ми змагаємо підтримати утікачів з усіх кінців Совєтського Союзу в їх стремлінням з'єднати всі демократичні свободолюбні сили для боротьби за правду. Тільки правда й може визволити народи Росії від комуністичної тиранії, а Америку — від привиду комунісм.

Боротьбі за визволення хочемо ми виказати всю посильну для Комітету поміч.

Закладний камінь успіху в такій тяжкій боротьбі — тісне й дружнє співробітництво!

Члени Американського Комітету Визволення Народів Росії цілковито переконані, що ґрунт для спільної боротьби в дружбі і взаємній пошані буде знайдений, не зважаючи на всі безвідповідальні, що розминаються з дійсністю, напади окремих осіб."

Заяву підписали: Євген Лайонс і Ісаак Дон-Левін.

Цю „заяву" подаємо лише з інформаційною метою.

Мета Комітету — як бачимо — добра, але щодо його наставлення в питанню національному, то про те уже багато говорить уживання терміну „меншости"...

НЕПОІНФОРМОВАНІСТЬ

(Закінчення зі сторони 2)

ти увесь вільний і невільний світ, це ясно: коли розпадеться царство рабства і деспотії Совєтська Росія — ось те, відповідь на що так нетерпляче чекає весь світ. Але чи може сказати це громадянин совєтського союзу і не одержати за це кулю в потилицю? Всім відомо, що для „вільного" громадянина „найдемократичнішої" країни це неможливо; тим більше це неможливо для „головного совєтського делеґата в ОН Маліка", — не такий вже він наївний, як про нього думає „Голос Америки". Але чому тоді про це не сказати голосу дійсно вільної країни і сказати чітко, ясно і голосно на весь свет, що Америка — країна волі, — закликає всі народи пригноблені російським імперіялізмом пам'ятати, що лише вона знає справжню ціну волі, а тому всіма силами допоможе мати „волю людині і народам" у всьому світі. Голос Америки твердо знає, що в неминучому зударі вільного світу з царством рабства і деспотії, найсильнішим й найнадійнішим спільником є поневолені народи і тому, знаючи про їх невпинну боротьбу з гнобителями, твердо вірить, що розпадеться царство рабства, а на тих руїнах кожен нарід буде будувати свою незалежну, вільну державу. Це ж не Малік, а голос вільної країни може так говорити. Таким голосом повинен стати і „Голос Америки".

АПОСТОЛИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВД

Господарське питання у Филаделфії само собою набирає щораз більшої актуальности. Від деякого часу група людей, зацікавлених господарськими проблемами, почала разом сходитися й у взаїмній виміні думок шукати розв'язки питань, які уже на часі й вимагають безпосереднього рішення. Звичайно, найважніша річ для нашого господарського піднесення це передовсім охопити наше господарське життя у зорганізовані рямки та й зацікавити господарськими справами якнайширші круги нашої громади. З тим наміром ініціятивна група для пожвавлення господарського життя у Филаделфії, що назвала себе Господарською Комісією, скликала на неділю, 24 червня, загально-громадську господарську нараду. Не зважаючи на полудневу пору і дошкульну спеку, зійшлось біля сотні громадян, які спільно застановлялися над покращанням нашого господарського життя.

Наради відкрив голова тимчасової Господарської Комісії у Филаделфії, д-р Володимир Ґалан, який у короткому слові вказав на важливість зорганізованої дії нашої еміґраційної громади для сойого народу, з якого вона вийшла, бо лише такою діяльністю створюються народні цінності. Згадавши про загальні висліди цієї діяльности нашої американської громади, яка спільними силами побудувала своє культурне, релігійне і громадське життя — створюючи Союзи, церковні і всякі інші організації — промовець з'ясував актуальну господарську проблему і запропонував нараді розглядати перш за все дві головного порядку справи: а це справу піддержки і розросту нашого купецтва та піддержки і розбудови української банкової інституції, яка під назвою Українського Будівельно-позичкового Товариства існує від років у Филаделфії. У Злучених Державах усі інституції мусять триматися на рівні, але піддержка українських інституцій українською громадою — це перш за все побудова загальної народної цінности, яка не приносить зиску одній, чи другій одиниці, але творить загальне добро.

Наступний промовець пан Михайло Дубас кинув кілька практичних завваг, які мали переконливу силу. Він подав, що в 1950 році Українське Будівельно-позичкове Товариство дало 50 позичок на суму около 150 тисяч долярів і вони принесли йому понад 8 тисяч долярів у відсотках. Якби цих позичок було 500 — тоді вони дали б річно около сотні тисяч долярів; за десять років це вже робило б суму мільйона долярів, а за тридцять років (товариство існує більше тридцяти років) — три мільйони. Сума трьох мільйонів тому важна, бо з такою сумою можна відкрити справжній банк. Цю суму можна б здобути й іншою дорогою, наприклад: якби зібрати тисячу осіб з вкладом 3 тисячі долярів кожний. Коли б ця сума видалась комусь за велика, тоді можна б взяти 6 тисяч осіб і зменшити вклад до 500 долярів. Та це лише калькуляції. Товариство визначило собі далеко скромнішу мету: до кінця білянсового року здобути 300 нових вкладчиків. І це — може — дасться осягнути, бо зацікавлення ощадностевою акцією помітно зростає.

Третій промовець з-поміж найновішої іміґрації, інж. Зосим Дончук, звернув увагу на певну психологічну рису нової іміґрації, яка справді силою була вирвана з рідної землі й тому так довго живе думкою про поворот. Він підкреслює поступовість дії і радить не відразу говорити про створення банку, але починати від симптомів, що зроджують банк.

Майор Михайло Дармограй переконував зібраних у важливості практичного думання і творення реальних вартостей, головно побудови господарського життя. Світова політика показує, що головний голос у світі мають ті, які контролюють господарку. Нам треба теж набрати більше довір'я до себе і не займатись фантазіями, а поступово збільшувати наш фінансовий стан посідання.

Голова Союзу українських купців у Филаделфії, д-р Богдан Старух, нав'язує до значення нашого господарського піднесення в краю і висловлює запевнення, що — зростаючи економічно — більше зможемо помогти рідному краєві, ніж всякою пропаґандою.

Після цих коротких промов почалась жвава виміна думок. При голосі були: інж. Т. Бак-Бойчук, який радив починати від малого і добиватися поступово щораз більших успіхів, д-р М. Ценко, який підкреслив, що ця нарада може бути історичною, коли вона справді у висліді принесе розріст нашого господарського життя, інж. І. Яросевич, який підніс проєкт резолюції: пропаґандою та створенням ширшої громадської ради посилювати розріст нашої господарки, п. Ст. Слободян, який навів приклад, як то творець „Українського села" починав свою господарську діяльність від продажу шнурівок, і закликав усіх до загальної ощадности в українських інституціях, інж. І. Сірий, п. Бриндзей, п. Ваньчицький, п. Тещук, п. Басюк, п. Ліщинський і інші.

В загальному всі промовці висловили думку, що для здвигнення нашого господарського життя треба співдії усіх наших громадян. І піднялися ролі апостолів нашого господарського зросту та піонерів цієї важливої ділянки українського народного життя у Злучених Державах.

Т.

ВИБУХИ І ПОЖЕЖІ В НЮАРКУ

Нюарк. — Велетенська пожежа, в якій вибухли і згоріли 2,100,000 ґалонів пропану (газу) і яка завдала на 5 мільйонів долярів шкоди, сталася в суботу 7-го липня о першій годині дня в пристані Нюарк. Цистерни з пропаном належали фірмі Воррен Петролеум Корпорейшен. Зі 1[illegible]1 цистерн згоріли 70. Крім того, в околицях заводу Воррена потерпіли великі ушкодження два інші заводи, будинки, авта іт.п. Численні пожежні команди, в тому й прибулі з Ню Йорку, чотири години стояли безпомічно на поважній віддалі від пожежі, що палила навколо великою жарою. Пропан був призначений здебільша для опалення будинків та для кухонь. В неділю пожежа була льокалізована, Енерґійне слідство на місці провадять аґенти Еф Бі Ай, Морської розвідки і Військово кримінально-слідчого відділу. Біля складів Воррена знайшли набої начинені вибуховими речовинами. Людські жертви пожежі становлять 11 поранених — здебільша робітників потерпілого підприємства. Початкове слідство виключає можливість саботажу.

НА ХЛІБОРОБСЬКІ ПРОДУКТИ

Вашинґтон. — Хліборобська комісія Палати Репрезентантів зголосить цього тижня поправку до законопроєкту про контролю цін, яка виключить хліборобські продукти від завертання назад цін, до чого включено також і існуюче 10-процентове завернення цін на мясо. Комісія ще перед рішенням вислухала двох відпоручників з Офісу Стабілізації Цін, а потім репрезентантів годівлі худоби, та бавовняного й молочного виробництва. Подібний натиск на занехання завертання цін дасться відчувати і щодо фабричних виробів. Це одначе не спиняє Чарлза Вилсона, Директора Мобілізації Оборони, від дальшої вимоги гострої контролі та завертання цін.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЮТИКА, Н. Й.

Вшанування пам'яти Симона Петлюри

27 травня в православній церкві старої еміґрації відслужили урочисту панахиду по Головному Отаманові. В церкві нової православної еміґрації таку панахиду відслужили 10 червня. Знов греко-католицька церква служила урочисту панахиду в день присвячений пам'яти Головного Отамана філією УКК округи Могавк-Велей, цебто 17 червня. Тому не дивно, що саме на цій останній урочистій панахиді було найбільше присутніх українців усіх віровизнань. Вечером о год. 7, у великій залі Грейс Чорч, філія УКК влаштувала урочисту академію і великий концерт, присвячений пам'яті Головного Отамана. Урочисту частину відкрив хор українців м. Ютики „Молитвою за Україну", а коли хор проспівавши молитву зійшов зі сцени, ми побачили художньо виконані два великих портрети: Головного Отамана Симона Петлюри та полковника Евгена Коновальця, а між ними великий державний герб України. В цей час запорожець та синьожупанник винесли державні прапори ЗДА та України і коло портретів встановлюється почесна варта. Тут діти в національних строях виносять на сцену вінок і кладуть його коло портретів. Тоді виходить голова Ділового Комітету Філії УКК, п. Евгена Єржківська, і запрошує всіх учасників визвольних змагань та представників організацій зайняти місця в почесній президії. Коли запрошені зайняли свої місця, найстарший з учасників визвольних змагань оголошує відкриття урочистого засідання. Вступне слово проголошує п. Мирослав Кознарський, в якому з'ясовує історичне значіння двох чільних борців за створення Української Держави. Тільки дякуючи їм ідея державности стала близькою і дорогою для кожного українця; дякуючи їм український народ побачив в реальному житті наслідки вільного, незалежного, самостійного розвитку, повірив у свою силу і честь, відкинув культивований царською Росією мит про нездатність українського народу до державного життя. Тому ми всі певні, що Україна буде самостійною державою, незалежно від того, чи подобається комусь чи ні. Далі учасник визвольних змагань, п. Іван Василик, виголошує святочний реферат і по закінченню його пропонує пам'ять загиблих вождів вшанувати хвилинною мовчанкою. Після цього п. Марія Фалішетка виконує американський національний гимн, а хор українців м. Ютики — український національний гимн, чим і закінчилась урочиста академія. В концертовому відділі брали участь багато нових виконавців. Так ми з приємністю відмічаємо деклямацію п. О. Цибрик вірша: „Симон Петлюра" Курдидика. Так гарно деклямувати, як це зробила п. О. Цибрик, може лише справжній артист. Разом з тим хочемо відмітити й вірш „Пісню полеглим" Денисюка, що його прочитала п. Запаринюк з властивою їй експресією і умінням. Не погано справився із своїм завданням і молодий деклляматор п. Ралко, що читав Стефаника „Вони злились". Треба відмітити сольоспів п. Марії Фаліновської, що має приємного тембру ліричний сопран. Обидві пісні: „Дума про Нечая" муз. Січинського і „Зоря з місяцями" муз. Ніщинського були виконані нею дуже гарно, а п. Олена Кокодинська, в руках якої спочивав музичний супровід, створила гарне звучне тло, на якому ще краще виявились багаті данні молодої співачки. Виступ жіночого тріо в складі М. Фалінської, З. Лукашевич та О. Байнської був одною з кращих точок концерту, тому вітаючи цей перший виступ, хочемо думати, що крім „Рости квіте" муз. Стеценка, що ми чули на концерті, ми почуємо ще не одну з наших пісень у виконанні цього ансамблю. В кінці першого концертового відділу п. Евгена Єржківська прочитала фраґмент із спогадів Павла Зайцева про Петлюру, що освітлює яскраво ту складну ситуацію, в якій діяв Петлюра. Перед нашими очима картина вступу українських військ до столиці Української Держави „Ідуть. Тупіт тисяч тяжких селянських чобіт — всі в однакових коротких кожушках, свіжі, бадьорі, добре озброєні. Репрезентаційний відділ січовиків спереду — ці в плащах, у мазепинках. На чолі Евген Коновалець. Пізнаємо командирів: он отаман Болбочан, он отаман Тимченко, отаман Осецький... А на чолі усього цього походу Головний Отаман Симон Петлюра". Незабутні, радісні, світлі хвилини, що так мало їх припало на нашу долю! На кінець передала п-ні Єржківська ще дещо з думок С. Петлюри і кожна з них — ясний дороговказ майбутнім поколінням, заповіт нащадкам. Ще спинимось на груповій деклямації пластунів, що в ній брали участь: Т. Бохан, Т. Янчук, В. Бохан, І. Кошман та В. Літинський. Виступ був опрацьований п. Л. Бохан-Тодор і саме ця постановка була мабуть найкращою з усього, що ми бачили до цього часу з праць п. Л. Бохан-Тодор. З групи пластунів-деклляматорів виділяється особливою чіткістю дикції п. І. Кошман. Останньою точкою концерту були три пісні у виконанні хору українців м. Ютика. В першому відділі хор проспівав: „Козака несуть" муз. Леонтовича; „Шумить гуде діброволька" — Гайворонського, але, виступаючи перший раз в цій залі, хор наче сам прислухавсь до свого співу, шукав відповідного тону, тому лише в другому виступі співаючи Лисенкову: „Козаченьку, куди йдеш" та Леонтовича „Ой у городі" ми знову пізнали свій хоровий колектив, що в ньому диригент, хор і акомпаніятор творять одно ціле. А вже дійсно бездоганно, з великим захопленням, повним звучанням і високо художньо хор виконав три останні пісні: Ой у лузі червона калина" — муз. Кошиця, стрілецький марш — Кіріченка та „Вкраїно-Мати" муз. Стеценка. „Розспівались" — говорили мої сусіди. Це вже співає наш хор!" і гордість звучала в їх голосах.

Концерт закінчився, люди почали розходитись, а нам не давали спокою портрети, що висіли на сцені. Тому ми звернулись до розпорядчика на залі і запитали про автора. „Є, то справа цікава". Ми звернулись, — каже розпорядчик, — до крамниць з проханням надіслати портрети і одержали повідомлення, що портрети всі вже розпродані. Що ми мали робити? Але нас виручив п. Войтович. Він, знаєте, працює у ночі, а в день спить. Та знавши в чому справа він скоротив свій сон до мінімума і за два тижні ми мали оці чудові портрети разом з гербом України. Але найбільшу подяку Філія УКК складає Українській Домівці, яка дала своє приміщення для проб солістів, хору, групових деклямацій, засідань як екзекутиви УКК так і Ділового Комітету. Ми подякували за роз'яснення і ще раз повернулись до сцени, щоб помилуватись художньо виконаними портретами і Гербом Української Держави.

О. Ч.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Закінчення шкільного року у Вечірніх Освітніх Курсах

В суботу, 23 червня, вечірня школа українознавства зароїлась від дітей та залунала дитячим гамором. Усюди чути рідну мову, усюди видно народний черчатий одяг. То українські діти збіраються зустрічати дорогих гостей і своїх рідних батьків, що з радісним обличчям входять у простору світлицю при 9 вулиці 710, в будинку ОО. Василіян. Представники наукових і громадянських установ займають почесні місця, а то НТШ, „Свободи", „Самопомочі", і Батьківського Комітету, а далі о. катехит Е. Пащак та вчителі під проводом директора, д-ра К. Кисілевського.

Свято починається молитвою. Потім директор вітає учасників та заявляє з гордощами: „Ми вже так „забагатіли", що навіть зважились видати друкований звіт наших курсів за 2 роки праці, щоб був він дорогою пам'яткою для всіх наших учнів, батьків і всіх наших прихильників. У ньому є всі наші зусилля, всі наші успіхи й невдачі. Читайте це звідомлення, то найдете там частину своїх радощів і гордощів, бо там поміщено список наших дітей і юнацтва, що вміє шанувати чуже, але не цурається своєї мови, історії, літератури, традиції, мистецтва. Є там відзначені особливим друком всі наші переможці у змаганні за найкращі успіхи, яких маємо 40%. Наша школа розрослась помітно, покращала теж її організація. В останньому році було 1500 лекцій і понад 100 учнів ,що вчились у 6 групах. Рідний Край, закований в тяжкі кайдани, живе тут в серцях і душах нашої молоді, що не сезонно, але постійно пізнає його святощі. Хто досі ще не післав тут дітей, хай поспішає, щоб не запізнитись!

Згодом на сцену виходить дитячий хор і виконує „Гимн школярів" під проводом своєї неструдженої учительки, п. Наталії Стефанів, що поруч фізичної праці находить завжди вільний час для справжньої Рідної Школи. Бадьорість, повага і щирість на обличчях цих малих дітей і почитателів України, в'яже зібрану громаду в одну сім'ю. Сльози радости блищать на очах щасливих батьків. Оплески й захоплення лунають безуґавно. Задоволені й нагороджені за цілорічний труд учні сходять із сценки, даючи місце деклляматорам, що засвоїли найкращу форму поетичної рідної мови, під проводом п. Івана Близнака, п. Н. Стефанової, д-ра Н. Гірняка, п. С. Стецика й д-ра К. Кисілевського. Хор при піяно-супроводі Христі Карпевич переплітається з живим словом: народна пісня в гармонізації Гайворонського, Шевченкова пісня: „Україно моя рідна", М. Матієва-Мельника: „Упали шовки на лісі і грає пісня золота" — розсипають жемчуги безсмертної краси. Уч. Гарасимяк Іриней передає тугу Лепкого Богдана поезії: „Рідні", Кекіш Борис, Л. Ганущак, Малиновська Марта і Копач Марта поважно й любо говорять усім про нещасну Україну, про опіку над нею Божої Матери, про надії на краще завтра. І хочеться слухати тих ніжних, тихих ридань, але й тих бадьорих надійних слів молодого покоління, що здасться, ніколи не забуде здобувати науку про Рідний Край.

Вправи з віночками під проводом уч. Уляни Кебало під звуки пісні: „Коли настане чудний май", гарна сценка пера п. Н. Стефанів: „Сон Ромчика" з декорацією п. Л. Кузьми й Н. Стефанів з балетом при участі уч. Граба Ромка. У. Кебало, Саляк Галини й Дзвінки, Марти Малиновської, Заклинської Лялі, Ґені Венґер і Віри Стефанів доводять напругу вражень до верщка. Щасливі „артисти" з вдячністю приймають признання та стараються віддячитись своїй Пані Н. Стефанів за науку й костюми. Опікуни груп роздають свідоцтва та визначують своїх змагунів заслуженими похвалами, а врешті всі діти дістають нагороди в книжках, подарованих Добродієм курсів українознавства, п. М. Сурмачем, власником книгарні при 7. вул 11.

Втихає гамір, бо Комітет Батьків починає нараду над дальшими змаганнями дітей. Дехто підходить до вчителів та сердечно стискає їм руку з вдячности за те, що своїм трутом і серцем огортають їх дітей. Особливо інж. Гордіюк та п. Сухай, що має донечку, тут роджену, дякують директорові за працю й замітний успіх.

Збори вирішують продовжувати науку українознавства після вакацій та розгорнути акцію за поширення на всю молодь того знання. Інж. Осадца висловлює подяку і довіря всім учителям.

Гість

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па.

Пописовий Концерт Української Музичної Студії

В неділю 24 червня, в залі Українського Горожанського Клюбу відбувся пописовий концерт учнів Музичної Студії під проводом проф. Софії Маркович.

Проф. Софія Маркович непересічний педагог, підходить окремо до кожного учня, спершу пізнавши його вдачу.

Слухачі були захоплені виступом дітей і обдаровували їх бурею оплесків. На перший погляд мило вражає гра на фортепіяні найменших учениць, що маленькими рученятами грають твори навіть таких славних композиторів як Баха, Бетговена, Шумана, Рахманінова, Ґречанінова, Чайковського та інших.

Серед гри лагідних кольорів костюмів, учениці виглядали наче казкові феї.

Миле враження зробило скрипкове сольо Віри Дичаківської, учениці скрипкової кляси проф. Едґарда Озалінц, яка відіграла знаменито Accolay—Concerto No. 1, A minor.

Слід відмітити найстаршу ученицю панну Олену Гармаш. У цій талановитій дівчині вже вбачається справжню піяністку. Її добре опанована техніка гри, непересічний темперамент, розуміння музичного твору та сила удару заповідає їй мистецьку карієру. Не хочу богато розводитись над оцінкою інших учнів, бо всі вони заслуговують на признання.

Попис мав великий успіх. Публика була вдоволена, тільки хотіла бачити більше дітей, що цікавились би музикою, бо мистецтво ушляхотнює молоді душі. Тому батьки повинні звернути на це увагу.

М. Городенко

ОДУМ-івці в АМЕРИКАНСЬКІЙ АРМІЇ

На днях в Ню Йорку, співробітники редакції „Бюлетеня ОДУМ" та ближчі друзі випроваджали в армію Богдана Марущака, активного члена ОДУМ, члена редакційної колеґії „Бюлетеня ОДУМ", та одного з активних учасників українського громадського життя.

Приїхавши десять місяців тому з Европи, він старанно вивчав англійську мову, вчився в вечірному каледжі, працюючи одночасно в одному бюрі нюйорської фірми.

В армію Богдан пішов добровільцем в повітряну фльоту.

Акуратність, старанна праця над собою, настирливість в осягненні своєї мети, які проявляв Богдан Марущак, повинні стати прикладом для нашої новоприбулої в цю вільну країну, молоді. —

Нюйорські друзі

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові.

Голоси Читачів

Ще про наукову спадщину пок. проф. Д. Дорошенка

Мені дивно, що докторант Міннесотського Університету Павло Юзик щойно тепер заперечує „зладження" пок. проф. Д. Дорошенком разом з ним біографії „Україніка Канадіяна" („Свобода" з 25 травня 1951 р. ч. 121 „Голоси Читачів у справі „Україніка Канадіяна" Д. Дорошенка), а мовчав, коли ще за життя покійного тепер нашого історика в його біографії написав професор Леонід Білецький (Дмитро Дорошенко, Українська Вільна Академія Наук, Серія: Українські Вчені, ч. 1. Вінніпеґ, Накладом Ювілейного Комітету для вшанування 50-ліття наукової і громадської праці Дм. Дорошенка, 1949, стор. 23) таке: „Остання бібліографінча праця складена вже тепер в Канаді разом із молодим ученим-канадійцем, Павлом Юзиком „Україніка Канадіяна". У своїй доповіді про наукову спадщину пок. Д. Дорошенка, я подав: „Як останню бібліографічну працю покійного наводить професор Білецький зладжені ним разом з молодим канадійським українцем Павлом Юзиком „Україніка Канадіяна". Подаючи до канцелярії НТШ зміст своєї доповіді, я також зазначив, що згадку про бібліографію „Україніка Канадіяна" подаю „за інформацією проф. Білецького", але екзекутивний секретар НТШ переписуючи це для пресового звідомлення „Вістей з НТШ" („Свобода" ч. 93) пропустив слова „за інформаціями проф. Білецького", не знаючи, що це є одиноке джерело моєї відомости щодо „Україніка Канадіяна".

При переписуванні цього змісту доповіді про наукову спадщину пок. Дорошенка зроблено ще більше „поправок", які тепер я сам уважаю за відповідне справити тому, що Канцелярія НТШ на моє жадання цього не зробила, а дехто може мені знову робити докори. Щоби не наводити довгих наголовків таких праць покійного: „Білоруси та їх національне відродження", „Угорська Україна" (тієї назви ми тепер не вживаємо) і „Православна церква в минулому й сучасному житті українського народу" я згадав про них коротко; при переписуванні в канцелярії НТШ вставлено знаки наведення й вийшли неіснуючі наголовки вище згаданих книжок: „Про білорусів", „Про Закарпаття" і „Загальний огляд історії (пропущено. „української") Православної Церкви". Рівнож поміж вихованими покійним істориками пропущено померлого перед 15 роками пок. д-ра Ігоря Лоського, що був не тільки науковим, але й ідеологічним переємником Дмитра Дорошенка, чого не можна сказати про інших названих у моїй доповіді істориків.

Та бібліографічні помилки зайшли не тільки в зладженому без авторської коректи пресовому звідомленні „Вістей з НТШ" („Свобода" з 21 квітня ц. р.). Є вони, на жаль, і в академічному виданні біографії пок. Дорошенка, яка — як довідуємося з пресового повідомлення про жалібну академію для пошанування пам'яти свого покійного Президенка в УВАН у Винипезі — тепер розходиться і тимто можна сподіватися другого накладу цієї біографії, зладженої проф. Л. Білецьким. В ній слід справити, що праця покійного про історика Миколу Костомарова появилася не в Києві (с. 20), тільки в Ляйпціґу (Липську) накладом коломийського книгаря Якова Оренштайна (одного з тих галицьких жидів, що брали участь в українській культурно-громадській роботі), якого липські видання мали на заголовковому листку подані як місця видання: „Київ-Коломия-Ляйпціґ". Рівнож не була „студія Дм. Дорошенка про розвиток імени Русь, Малоросія, Україна" (с. 22) тільки студія про „назви „Русь", „Росія" і „Україна" в їх історичному і сьогочасному значенні" на німецькій мові. Врешті не „належать" покійному историкові „огляди шведських джерел до історії України" — як пише проф. Білецький (с. 23) тільки в 1937 р. появився в шведському історичному журналі в Стокгольмі „Historisk Tidskrift" його огляд шведсько-українських взаємин у XVII—XVIII ст. в освітленні новішої української історіографії на шведській мові.

Микола Андрусяк

ПЛЯНУВАННЯ ЗАГАЛЬНО-КАНАДІЙСЬКОЇ СЛУЖБИ ЗДОРОВ'Я

Канадійські лікарі мають в пляні зорганізувати загальнокраєву медичну опіку для родин на такій самій основі, на якій існує провінційна медична служба. На конвенції Канадійського Медичного Об'єднання (СМА), яка відбулася недавно в Монтреалі, складено заяву, що СМА (гуртує понад 9,000 лікарів у Канаді) об'єднає установи медичної опіки в поодиноких провінціях в одну службу здоров'я під назвою „Транс-канадійська Лікарська Опіка" (ТСМС).

Досі в різних провінціях Канади є вже около 1,200,000 канадійців — членів добровільних медичних установ. Плян СМА в нічому не зміняє структури тих провінційних служб здоров'я, але передбачає, що особа забезпечена від недуг у пров. Манітоба, отримає допомогу теж у пров Онтаріо, якщо туди переселиться.

Головною метою цього пляну є забезпечити лікарську опіку всім канадійцям — одиницям і родинам. Запис у члени буде добровільний. Цікаво отже, що цей плян організування Трансканадійської Лікарської Опіки на добровільній базі випереджує плян такої ж медичної опіки, але на базі загального обов'язку. Федеральний уряд уже розглядав цю справу, однак СМА вважає, що як тільки Трансканадійська Лікарська Опіка здобуде відповідну кількість членів, то згаданий плян федерального уряду мабуть буде зайвий.

Д-р МекНалті в Вінніпеґу, перший президент Трансканадійської Лікарської Опіки, заявив, що він сподівається „продовж одного року" забезпечити для канадійських родин однакову в цілій Канаді лікарську, акушерську та хірургічну опіку за річною оплатою 36 дол. від одної родини.

Однак головною метою Трансканадійської Лікарської Опіки є, як висловився д-р Мек Налті, забезпечення для канадійців всебічної лікарської опіки, в тому числі і по домах та місцях праці, як теж опіки спеціялістів, якщо зайде потреба. Все те — за річною оплатою 72 дол. від родини. Цей плян є необмежений і може бути здійснений у двох роках. Дальше він висловився, щоза тих канадійців, які тепер не платять прибуткового податку (бо їхні заробітки є занизькі), платитиме держава. Однак він сподівається, що яких 75% канадійців вплачуватимуть свої внески, а чим більше буде совісних платників, тим менше буде надужить. „Ми хочемо дати мешканцям Канади найкращу в світі лікарську опіку. Для людей є краще мати можливість вільного вибору серед лікарв та мати всебічну медичну опіку на основі винагороди за обслугу, як здаватися на лікаря, що має державну платню та є зв'язаний державними приписами. Ми маємо в пляні дати таку опіку, якої не зможе дати ніяка приватна обезпеченева компанія. Приватні (зарібкові) медичні компанії мусять уступити з цього відтинка, який повинен бути в руках медичних професіоналів."

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 155, подає до відома всім своїм членам, що піврічні збори відбудуться в пятницю, 13. липня, точно в год. 7. ввечорі, в салі Народного Дому. Проситься членів прийти на час та вислухати звідомлення з піврічного діловодства контр комісії і уряду. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглости. — За уряд: І. Будняк, предс.; І. Макар, кас.; М. Чумер, секр.

ТОМАСТОН, КОНН. — Тов. Укр. Січ, від. 421, матиме збори 14. липня в 8. год. ввечорі в укр. галі на Проспект вул. Просимо всіх членів приходити на збори та приєднувати теж нових членів до Тов. і Союзу. — За уряд: Т. Михнів, предс.; М. Шипінка, кас.; Ю. Береза, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє членів, що наші збори відбудуться в неділю, 15. липня, в год. 1. пополудні, в У. А. Осередку, 2965 Карпендер вул. Просимо членів прийти на збори і вплатити свою вкладку, бо секретар не висилає за Вас до Союзу, як Ви не платите вкладки, а не заплативши, Ви перестали бути членом, без різниці як довго Ви не були б в Союзі. — П. Андрушків, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Повідомляється, що збори Тов. Укр. Січ, від. 170, відбудуться в неділю, 15. липня, в У. Н. Домі, 183 Fleet St., в 6. год. ввечорі. Проситься членів, що довгують, прибути і вирівняти свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — І. Грабар, секр.

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247, подає до відома всім своїм членам, що в четвер, 12-го липня, в 7. год. ввечорі, відбудеться піврічний мітинґ. Проситься всіх членів явитися, а хто не прийде підлягає карі після нашого статута. Є дуже важні справи до полагодження. Секретар буде вже в галі від 6-тої години. Мітинґ буде в галі укр. церкви св. Петра й Павла. — За уряд: М. Маєр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Тов. Згода, від. 20. матиме піврічний мітинґ 15. липня в год. 2-ій попол., в Укр. Хаті при Ґрейлінґ. Проситься всіх членів прибути на цей мітинґ, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівняти свій довг. Також взивається контрольну комісію дати піврічне фінансове звідомлення. — І. Підпиригора, предс.; Д. Рубаха, рек. секр.

САВТ ДІРФІЛД, МАСС. — Тов. Галицька Січ, від. 207, повідомляє членів, що піврічний мітинґ відбудеться 15. липня, в церковній галі, зараз по Сл. Божій. Проситься всіх членів прибути на збори і вирівняти свої вкладки. Просимо привести своїх знайомих та вписати в члени Союзу і відділу. — За уряд: О. Сельський, предс.; Я. Романюк, кас.; В. Гудима, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 367, відбудуться в неділю, 15. липня, в 1:30 пополудні, в церковній залі. На цих піврічних зборах буде звіт контр. комісії з діловодства Тов. Кожний член повинен бути присутний на зборах, бо зміна статутових ухвал буде обговорена. Ви маєте нагоду змінити статут. Рівнож є інші важні справи до полагодження. — М. Сорохтей, предс.; М. Мельник, кас.; В. Попович, секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"!

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 30. червня 1951 р. помер член від. 204 У. Н. Союзу в Ню Йорку

ІВАН ХИТРИК.

Був активним членом, належав до різних товариств і був всіми шанований. Полишив у смутку жену Анну, дочку Лідію, сина Якова, та дві внучки.

Похорон відбувся з погребового заведення Петра Яреми до церкви св. Володимира на 14. вул., а тлінні останки поховано на цвинтарі Оливна Гора. — В. Н. П.!

В. Гасій, секр.

Дня 3. липня 1951 р. померла

АНАСТАЗІЯ ПЕРІҐ,

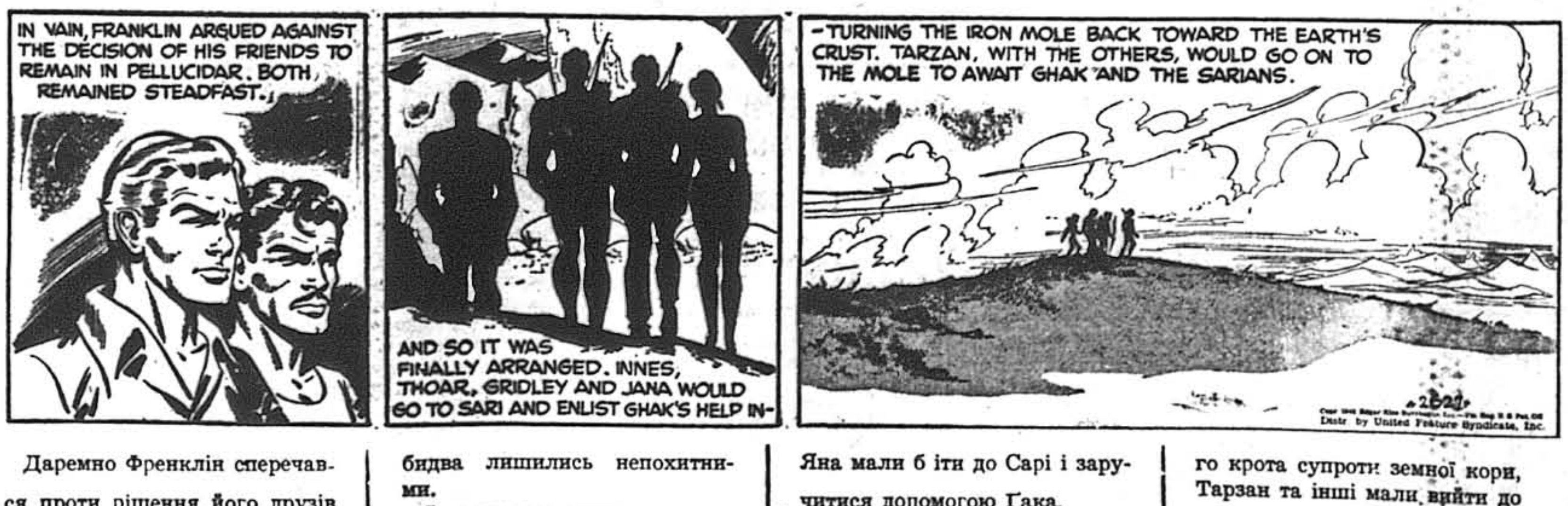
членкиця Бр. св. О. Николая, від. 5 У. Н. Союзу в Асторія, Л. Ай.

Покійна роджена в селі Рава Руська, Зах. Україна. Полишила в глибокім жалю три дочки, три зяті і 5 внуків.

Похорон відбувся в суботу, 7. липня, з дому жалоби ч. 36-10 Broadway, Astoria, L. I., до укр. катол. церкви Чесного Хреста, а відтак на цвинтар Кальварія. — В. Й П.!

Заряд відділу.

ТАРЗАН, ч. 2627. Плян повороту

Даремно Френклін сперечався проти рішення його друзів зостатися в Пеллюсидарі. Обидва лишились непохитними.

І от про все остаточно домовились. Іннес, Тор, Ґрідлі і Яна мали б іти до Сарі і заручитися допомогою Ґака.

Включивши назад залізного крота супроти земної кори, Тарзан та інші мали вийти до крота чекати на Ґака та сарі янів.